

Võ Cải Lương Phật Giáo

Chuyện Tình

LIÊN HOA

HÒA THƯỢNG

Nguyên tác: HT Thích Như Điển

Chuyển thể: Dương Kinh Thành

ĐÔI LỜI PHI LỘ

VỀ TUỒNG CẢI LƯƠNG PHẬT GIÁO “CHUYỆN TÌNH LIÊN HOA HÒA THƯỢNG” được chuyển thể từ quyển truyện cùng tên của Hòa Thượng Thích Như Điển(chùa Viên Giác –Hannover-Đức quốc ấn hành năm 2010).

Đây là câu chuyện được phóng tác từ nhân vật Phật giáo có thật trong lịch sử cận đại, thời nhà Nguyễn gây dựng đế nghiệp ở kinh đô Huế từ nửa đầu thập niên 80 của thế kỷ 18. Hòa thượng Thích Như Điển cảm thán cuộc đời của Tổ Thiệt Thành-Liễu Đạt-tức Hòa Thượng Liên Hoa viết nên tác phẩm có ý nghĩa giá trị nhiều mặt này. Đặc biệt qua đó, Hòa Thượng Thích Như Điển đã khéo vận dụng tư tưởng Phật học và chi tiết các pháp môn Phật giáo, lồng vào khiến nội dung tác phẩm càng trở nên ý nghĩa. Vì vậy, đây không phải là một quyển tiểu thuyết và cũng không phải là câu chuyện lịch sử mang tính hàn lâm dù cấu trúc câu chuyện và những điểm mốc thời gian vẫn được bảo vệ tuyệt đối.

Khi chuyển thể sang hình thức nghệ thuật cải lương, trước hết, tác giả vẫn trung thành theo tuyến câu chuyện của Hòa Thượng Thích Như Điển, sau đó chú ý đến tính đặc thù của bộ môn kịch hát dân tộc Nam Bộ này, tiếp theo là các yếu tố như thời lượng, kết cấu nhân vật, và đặc biệt nội dung phải tạo ra đường dây xuyên suốt, câu chuyện mạch lạc...vv...cho nên phải lược bớt những chi tiết phụ xét ra không hỗ trợ nhiều cho tuyến nhân vật chính. Những điều đó sẽ giúp ích rất lớn cho bộ phận thực hiện, dàn dựng tiếp theo. Vì thế tác giả chuyển thể phải mất khá nhiều thời gian để có thể hoàn thành những điều kiện ấy nhưng vẫn không lạc mất ý nghĩa và nội dung chính của tác phẩm nguyên gốc. Nhất là những điểm mốc thời gian của lịch sử.

Nay bản chuyển thể đã hoàn thành, dựa vào thế mạnh của bộ môn cải lương, hy vọng vở “Chuyện Tình Liên Hoa Hòa Thượng” sẽ đến được với nhiều tầng lớp xã hội. Rất mong được sự đồng tình của quý vị.

NAM MÔ HOAN HỖ TẶNG BỒ TÁT.

Người chuyển thể
DƯƠNG KINH THÀNH

SƠ LƯỢC NỘI DUNG

Hòa Thượng Thiệt Thành –Liễu Đạt –tức Hòa thượng Liên Hoa (1763- 1823) thuộc dòng Lâm Tế đời thứ 35. Là đệ tử của Ngài Minh Vật-Nhứt Tri ở chùa Kim Cang , Đồng Nai. Khi Thầy viên tịch, Hòa Thượng Liên Hoa làm đệ tử y chỉ với Hòa Thượng Phật Ý –Linh Nhạc, khi Ngài đang hoằng hóa ở chùa Từ Ân và Khai Tường ở Gia Định (1744 – 1821). Sau đó Hòa thượng Liên Hoa được cử làm thủ tọa chùa Từ Ân, kế nữa là trụ trì chùa Khai Tường.

Từ những năm 1789 – 1902 khi Nguyễn Vương trung hưng ở Gia Định, lo việc tổ chức hành chính và tiến hành xây thành Gia Định, Hoàng Gia và triều thần tạm ngụ tại chùa Từ Ân. Thái Hậu, Vương Phi, Công Chúa...thì tạm ngụ ở chùa Khai Tường., Tại đây, năm 1791 Hoàng tử Nguyễn Phúc Đảm (sau này là vua Minh Mạng) đã chào đời.

Hòa Thượng Liên Hoa người thông minh có tài thuyết pháp, tướng hảo lại quang minh nên rất được mọi người kính mộ. Đặc biệt Thái Hậu, Vương Phi và các công chúa. Trong số các công chúa quy y với Ngài có Thái Trưởng Công Chúa Long Thành.

Năm Đinh Sửu, niên hiệu Gia Long thứ 16(1817) Hòa thượng Liên Hoa được vua xuống chiếu, mời ra kinh đô nhậm chức trụ trì chùa Linh Mục và ban chức Tăng Cang. Thời gian này Hòa Thượng lại được cử làm pháp sư để thuyết giảng Phật pháp trong nội cung của vua, và mỗi tháng tám ngày còn phải thuyết pháp cho Thái Hậu, Vương Phi, các Công Chúa, Cung Tần. Vua Minh Mạng khi nối ngôi vua cha vì mến phục tài đức của Hòa Thượng phong danh hiệu là “Hòa thượng Liên Hoa.”

Trong thời gian này, Hoàng Cô đã bộc lộ nhiều cử chỉ thương thầm nhớ trộm với Hòa thượng Liên Hoa mà hơn mười năm trước khi còn ở chùa Khai Tường đã manh nha, chưa dám thổ lộ với bất cứ ai. HT Liên Hoa vốn thừa biết điều đó nên cũng khéo léo khuyên bảo Hoàng Cô rất nhiều lần nhưng vẫn vô hiệu. HT Liên Hoa đã có ý định xin về Gia Định nhưng vẫn chưa được chấp thuận, Hoàng Gia tìm mọi cách để giữ chân Ngài dài lâu, kể cả việc Bôn sư của Ngài là Hòa Thượng Phật Ý Linh Nhạc Viên Tịch (ngày 20 tháng 11 năm Tân Tỵ -1821)cũng bị ém nhẹm, vì sợ khi Ngài hay tin sẽ có lý do chính đáng được trở về. Gần hai năm sau (1823) Ngài mới biết được và ước nguyện về Gia Định của ngài đã thành hiện thực.

Khi về lại chùa xưa (Từ Ân) những tưởng đã thoát vòng tục lụy , thì không lâu sau đó, một buổi sáng tháng 10 năm Quý Mão(1823) đã nghe tin Hoàng Cô đến thành Gia Định và sẽ đến Từ Ân cúng dường nay mai. Tại đây, hàng ngày, sau mỗi buổi công phu sớm, HT Liên hoa phải trực tiếp đến căn phòng dành riêng cho Hoàng Cô trong chùa Từ Ân để vấn an và hỏi chuyện đạo lý. Đến sáng ngày thứ ba HT Liên Hoa quyết định ra đi sau khi để lại lá thư dặn dò đệ tử phải giữ kín nơi Ngài đến.

Rồi Hoàng Cô cũng biết được nơi ấy, vội cùng phái đoàn do các viên quan thành Gia Định hộ giá đến chùa Đại Giác ở Cù Lao Phố Biên Hòa. Tại đây Hoàng Cô lại than thở nhớ thương trước Tịnh Thất của HT Liên Hoa và yêu cầu khẩn thiết cho Bà được hôn lên bàn tay để trước khi lên đường hồi kinh. HT Liên Hoa đáp ứng yêu cầu của một người khổ lụy vì tình, nhưng sau đó Hoàng Cô cho biết sẽ ở lại chùa Đại Giác thêm vài ngày nữa.

Trước diễn biến nặng nề ấy, HT Liên Hoa đành phải chọn con đường tự giải thoát cho bản thân bằng cách tự thiêu nhục thân, chấm dứt một chuyện tình dai dẳng, luôn đeo đẳng suốt lộ trình tu học và hoằng hóa của Ngài. Nhưng như khi nghiệp trần chưa trả hết thì sự ra đi chưa thể thanh thản, Không lâu sau đó Hoàng Cô cũng uống độc dược quyên sinh để được theo Ngài .

Hiện nay, trong hậu Tổ chùa Đại Giác Biên Hòa còn thờ hai long vị của HT Liên Hoa và Hoàng Cô bên nhau, như để nhắc nhở với thế nhân rằng ái lụy là con đường khổ, trói buộc con người chìm mãi trong lục đạo và nghiệp lực khi chưa trả hết , sức mạnh của nó khốc liệt đến dường nào.

-----ooOoo-----

Các Nhân Vật

NỮ

- 1- Hoàng Cô (em Vua Gia Long)
- 2- Thuận Thiên Cao Hoàng Hậu (Vợ Vua Gia Long, sau là **Thái Hậu**)
- 3- Thái Hậu Hiếu Khương (Mẹ vua Gia Long , sau là **Hoàng Thái Hậu**)
- 4- Công Chúa Thái Trường Long Thành (Chị Vua Gia Long)
- 5- Bà Lão (Ven đường đèo cả)

NAM

- 6- Hòa Thượng Thiệt Thành-Liễu Đạt (HT Liên Hoa)
  - 7- Thượng Thư Bộ Lễ
  - 8- Sa Di Mật Đĩnh (Thị giả HT Liên Hoa)
  - 9- Sa Di Mật Hạnh (Huynh Đệ với Mật Đĩnh)
  - 10- HT Linh Nhạc- Phật Ý (Bổn sư y chỉ của HT Liên Hoa)
  - 11- HT Viên Quang (Trụ trì chùa Giác Lâm)
  - 12- HT Tổ Ấn-Mật Hoằng
  - 13- Vị Quan 1
  - 14- Vị Quan 2
  - 15- Vị Tăng 1
  - 16- Vị Tăng 2
- (và giọng ca Hậu Trường)
-

VỞ CÁI LƯƠNG PHẬT GIÁO

CHUYỆN TÌNH LIÊN HOA HÒA THƯỢNG

(Chuyển thể từ tác phẩm cùng tên của Hòa Thượng Thích Như Điển)

Soạn giả **DƯƠNG KINH THÀNH**

Cảnh một (Cảnh giữa lưng chừng một ngọn đèo, một bên vách đá cheo leo, một bên vực thẳm hun hút, trên đầu mây vờn vũ như muốn chụp xuống. Hai thầy trò Hòa Thượng Liên Hoa (HT LIÊN HOA) tạm dừng bước bên vạt cỏ vệ đường để nghỉ ngơi lấy lại sức)

HT Liên Hoa: (Thở mệt nhọc) Chú Mật Đĩnh à! Thôi chúng ta ngồi nghỉ chốc lát cho khỏe rồi hãy đi tiếp. Đường còn xa mà.

Sa Di Mật Đĩnh: Bạch Thầy dùng miếng nước cho khỏe.

HT Liên Hoa: (Đưa tay nhận bầu nước và chậm rãi hớp từng ngụm nhỏ, xong ngẩng nhìn bầu trời rồi nói) Đang vào mùa hạ, nhưng sao hôm nay trời nhiều mây và gió như vậy, không biết có mưa hay không.

Mật Đĩnh: Giữa lưng chừng đèo heo hút này mà lỡ có mưa thì thầy trò mình chắc ướt hết. Nay giờ dòm quanh con chẳng thấy có một ngôi nhà nào.

HT Liên Hoa: Không sao! Chí nguyện mình sẵn có, tâm lành mình cũng dư mà. Đường từ Gia Định ra tới Kinh Đô, ngày đi đêm nghỉ, phải mất mất ít nhất ba bốn tháng. Thầy trò mình đi cũng gần nửa đoạn đường rồi, còn có trở ngại nào mình nhứt chí.

Mật Đĩnh: Nhưng mà bạch Thầy, chiếu chỉ của nhà vua còn truyền cho quan quân các nơi Thầy đi qua phải lo giúp đỡ tận tình, và còn ban cho cỗ xe ngựa, với kiệu rước nữa. Sao Thầy không chịu nhận mà lại phải cuốc bộ như vậy, con thấy vừa mệt sức, vừa mất nhiều thời gian nữa ạ.

HT Liên Hoa: (Đặt tay lên vai vị đệ tử ân cần) Con à, Thầy cũng biết đức vua và cả hoàng cung đều nôn nóng, mong muốn Thầy ra tới nơi nhanh nhất. Nhưng với con nhà Phật chúng...

NAM XUÂN

1) ta.

Luôn để lòng hai tiếng Từ Bi

2) mà thương xót chúng sanh

Chớ vì mình mà hành hạ tha nhân

3) Dẫu là con vật cũng như mình

Cũng biết mệt cũng biết buồn

4) Tội lớn khôn lường

Nên Thầy từ chối đó thôi.

Mật Đĩnh: 5) Con hiểu rồi điều Thầy vừa nói

Nghe qua con thấy lòng hổ thẹn

6) Mới hay cao đức tâm dày

Luôn chan chứa khắp nơi.

HT Liên Hoa: 7) Đường còn dài ta tùy tâm sức

Ngồi nghỉ đúng thời lượng sức bền gan

Mật Đĩnh: 8) Con xin khắc ghi lời Thầy dạy

Bây giờ con thầy như khỏe hơn ra...//

HT Liên Hoa: (Nói) Con khá lắm. Đành chịu tội chậm trễ đôi ngày và mất nhiều công sức nhưng bù lại mình đã làm được nhiều điều vui cho mọi người, cho chúng sanh.

Mật Đĩnh: Dạ sẵn Thầy đang vui cho con xin hỏi điều này, vì từ khi thầy trò mình cất bước đến bây giờ con vẫn còn luôn thắc mắc mà không dám thưa.

HT Liên Hoa: Không sao, bây giờ trên cuộc hành trình này con với ta như là hai khách lữ hành ngọt bùi đều chia sẻ. Con thắc mắc chuyện gì?

Mật Đĩnh: Dạ là ... (ngập ngừng) ... là.. nguyên do nào mà Thầy được đức vua và hoàng tộc kính trọng và ưu ái đến vậy ạ?

HT Liên Hoa: À, chuyện đó là như vậy. trong những năm tháng bên ..

KHỐC HOÀNG THIÊN

Ba, vua Gia Long ngày trước

Vùng đất Gia Định này còn lưu dấu

Ngôi chùa Khải Tường ẩn náu dài lâu

Và chính nơi đây ra đời

Hoàng tử Nguyễn Phúc Đảm khôi ngô

Thái hậu và các vương phi

Cùng các công chúa cũng đều lưu lại

Khi thanh bình ban Sắc Tứ chùa xưa

Sắc là răn, là dạy lời vàng

Tứ là Ban cũng nghĩa là cho

Ý nói là Bảo Ban cho cảnh chùa này

Được triều đình lưu tâm./

(Nói) Ngoài chùa Khải Tường ra còn có chùa Từ Ân. Ở vùng Trấn Biên còn có chùa Đại Giác nữa. Vì vậy bây giờ nhà vua và hoàng tộc vẫn nhớ ơn xưa, cho triệu đời Thầy ra kinh đô nhận chức Tăng Cang là vậy.

Mật Đĩnh: (Nói) Như vậy đức Hoàng Tử Nguyễn Phúc Đảm ngày trước đã chào đời ngay trong ngôi chùa Khải Tường do Thầy trụ trì. Dạ nhưng còn chức Tăng Cang là chức gì sao con nghe lạ quá. Hình như nó không có trong hệ thống giáo luật Phật gia chúng ta.

HT Liên Hoa: Đó là chức danh của triều đại Nguyễn Vương dành phong tặng cho những vị xuất gia phẩm hạnh, đạo cao đức trọng và có nhiều đóng góp. Con hiểu nó ngang hàng như các cố vấn cho nhà vua vậy.

Mật Đĩnh: Dạ con hiểu rồi ạ.

HT Liên Hoa(*Trầm tư xa xăm*) Trong túi hành trang chỉ có bộ kinh là báu vật vô giá, con hãy giúp Thầy giữ gìn chu đáo. Vì đó là linh hồn, là hình ảnh của Bồn sư trao gởi. Ra đi rồi thầy vẫn nhớ lời sư phụ Phật Ý-Linh Nhạc dặn dò rằng...

(Cảnh phục hiện trước ngày lên đường, HT Liên Hoa được Bồn sư truyền dạy)

Linh Nhạc-Phật Ý: Con ra đi nơi đất đế kinh diệu vợi, ngoài bộ kinh gởi gắm mang theo, lời sau cùng ta muốn dặn dò con là công danh phú quý như áng ...

NAM AI

1- mây trôi.

Hãy ráng bảo trọng, giữ lấy thân tâm mình

2- Hãy nhớ ghi mãi cuộc đời ta

Trên thế gian chỉ có Pháp Phật vẹn toàn

3- Nếu gặp phải những chướng duyên

Thì hãy mở cuốn kinh này ra

4- Đọc từng chữ rồi chiêm nghiệm cuộc đời

Với vô vàn nguồn Pháp âm

1- Phải hiểu rõ nghiệp duyên mình

Vay trả là lẽ đương nhiên./.

(Đứt Phục Hiện)

Mật Đĩnh: (Nói) Dạ bạch Thầy, lúc ấy đứng hầu trà ngoài cửa con còn nghe sư ông Phật Ý nói câu sau cùng là “Hễ sống to thì gió lớn. Thuyền bu thì sóng nhiều. Hãy can đảm hơn lên nữa để đừng mất đi niềm hy vọng của Hoàng Triều.

HT Liên Hoa: Con ngày càng khá lên rồi đó.

Mật Đĩnh: (Bẽn lẽn) Dạ cũng nương thừa uy đức của Thầy thôi ạ.

HT Liên Hoa (*Đứng dậy*) Thôi chúng ta lại đi tiếp thôi, kéo trời tối mà kẹt giữa đèo cao này thì mệt thêm.

(Hai thầy trò mang hành lý tiếp tục cuộc hành trình, nhưng chỉ mới đi vài bước thì xa xa bỗng xuất hiện một lão bà)

Mật Đĩnh: Dạ Bạch Thầy giữa đèo cao này lại có bóng dáng một bà lão đang đi về hướng thầy trò mình.

HT Liên Hoa: Chắc là người dân tộc Chăm họ ở quanh quần đây thôi.

(Bà lão vừa đi ngang hai thầy trò theo chiều ngược lại thì bỗng buông ra câu nói trống)

Bà Lão: Trời bỗng dung đang nắng; nhưng sắp có mưa to. Có lẽ phong ba gió chướng sẽ đến gấp bây giờ, hãy mau mau vào rừng sâu lánh nạn, kẻo không thì...

HT Liên Hoa: *(Giật mình đứng lại và hỏi bà lão)*Thưa bà, Điều bà vừa nói có nghĩa là gì vậy ạ?

Bà Lão: Nghĩa là hoạn nạn sắp đến nơi rồi!

HT Liên Hoa: Nhưng hoạn nạn gì, cho ai hay cho bà, xin bà hoan hỷ lão tăng này được tường tận.

Bà Lão*(quơ quơ cánh cây đang cầm trong tay vừa nói vừa đi tiếp)* Hừ, thì cho những ai mà công danh phú quý đang chờ đợi đây!

(HT Liên Hoa nghĩ chắc bà ta nói vu vơ nên cũng tiếp tục cất bước)

HT Liên Hoa: *(Nói trong bụng khi chợt nhớ ra chính mình đang trên đường về kinh phụng mệnh vua nhậm chức)* Ý chà! Nếu nói theo kinh Thủy Sám thì chẳng hóa ra mình cũng là một Ngô Đạt Quốc Sư đây ư? Hóa ra lời nói của thầy Bôn sư mình trước lúc lên đường cũng là dự báo một viễn cảnh nghiệp dĩ đeo mang, mình phải trả? Biết sao được, đành vậy!

(Nói xong quay lại thì bà lão đã biến mất từ bao giờ. HT Liên Hoa thoáng lắc đầu rồi quay lại cùng Thị Giả tiếp tục đi. Trong lúc này, tiếng nói của Bôn sư của HT Liên Hoa là Ngài Linh Nhạc –Phật ý vang lên đâu đó:

Linh Nhạc-Phật Ý:*Ta luôn luôn lo cho sư Liễu Đạt không tránh khỏi mối dây ràng buộc của nghiệp trần duyên. Vì Liễu Đạt có tướng hảo, có tài thuyết pháp và có khoa ăn nói, lại thêm sẽ giảng giải trong nội cung, gần nhiều giới nữ sắc quyền quý cao sang”)*

Cảnh Hai (*Lưu ý: Cảnh này gói gọn trong một bài ca “Điệu Nói Thơ Bạc Liêu” sau đây, trong đó là các tiểu cảnh của hai Thầy trò trên đường ra kinh, vào hoàng cung Huế...*)

Điệu Nói Thơ Bạc Liêu

(Giọng hậu trường ca):

Một thân ba mảnh pháp y, Thiệt Thành Liễu Đạt dần thân lên...

- 1-   đường..(Đòn lầy)
Đèo cao (mà) rừng thẳm bao đường gian nan
- 2-   Khước từ xe- cộ vua ban (ơ ớ ờ)
Tầm lòng (mà) từ mẫn mang theo dặm trường
- 3-   Đi qua bao chợ bao phường

- 4- Bao nhiêu (mà) vui khổ chán chường mắt ai
Đêm dài ngày ngắn lo quanh (ơ ớ ờ)
Mong sao (mà) tới chốn kinh thành cho mau
- 5- Tới đâu cũng được đón chào
Quan quân (mà) các Trấn nơi nào cũng lo
- 6- Nhưng mà Ngài có nguyện rằng
Chẳng nên dựa thế cậy quyền với nhau
- 7- Âm thầm đất thấp trời cao(ơ ớ ờ)
Chí bền (mà) dầu khó khăn nào cũng qua
- 8- Cuối cùng cũng đến Kinh đô
Tiếp nghinh (mà) Bộ Lễ rước vô cung hoàng
- 9- Vội vàng ra mắt bệ rồng
Bao năm (mà) xa cách nay lòng nôn nao
- 2- Gặp nhau quên cả lễ nghi (ơ ớ ờ)
Vua Tôi (mà) ghì chặt tâm thân tu hành.
Duyên lành nghĩa cũ tình xưa
Triều thần thân(mà)cũng đón đưa người thiết ơn
(*Để dứt*)
Ưu tiên được nhập nội cung
Viếng thăm cùng Thái hậu, Hoàng hậu và Hoàng Cô
Vội cùng các công chúa nghênh chào (*Nhạc dứt*)

Cảnh ba(*Nơi Nội cung. Cao Hoàng Thái Hậu, Hoàng Hậu, Hoàng Cô và các Công Chúa đang tề tựu đông đủ để chờ đón tiếp HT Liên Hoa*)

HT Liên Hoa (*Bước vào định thi lễ*) Dạ! Thiết Thành –Liễu Đạt tôi xin được ra mắt Cao Hoàng Thái Hậu, Hoàng Hậu , Hoàng Cô và các Công Chúa.

Thái Hậu: Ô kìa Ngài không nên thủ lễ như vậy, chỉ nên vái chào thôi . Đó là luật nghi do tiên vương lúc trước đã đặt ra để tỏ lòng kính trọng bậc đã xuất gia.

HT Liên Hoa(*đứng dậy*): Xin tuân mệnh Thái Hậu.

Thái Hậu: Lâu ngày gặp lại, bốn cung trông Ngài cũng không khác gì khi xưa ở chùa Khai Tường và Từ Ân trong Gia Định.

Hoàng Hậu : Hoàng thượng đêm ngày cứ nhắc đến Ngài. Nhất là Hoàng Tử Đảm, về những kỷ niệm thơ ấu thơ bên cạnh Ngài chăm sóc.

HT Liên Hoa: Dạ tâu vâng. Vì vậy ngay khi vừa đặt chân đến kinh thành bản tăng cũng đã vội đến vấn an hoàng thượng và đến điện Thái Hòa gặp gỡ các vị Quan các bộ .

Thái Hậu: Đường xa vạn dặm, khó khăn hiểm trở, quan các Trấn có tận tình giúp đỡ không?

HT Liên Hoa: Dạ thưa đi đến đâu cũng được tiếp đón niềm nở và lo lắng chu đáo. Khi gần đến kinh thành thì đã thấy các quan trong Bộ Lễ có mặt tiếp đón hết sức trọng thị.

Thái Hậu: Vậy thì tốt rồi. Như vậy từ nay hoàng cung sẽ không còn cách xa Ngài nữa.

HT Liên Hoa: Xin Thái Hậu và Hoàng gia chớ quá lời. Chẳng qua Liễu Đạt tôi vâng lệnh ...

XUÂN TÌNH

- 1- ...Thánh chỉ
Nên mới đến được cung son này
- 2- Kính chúc Thái hậu, Hoàng hậu sống lâu
Cùng Hoàng Cô và các Công Chúa vạn Cát Tường.
- 3- Kể từ khi nhúng y của Nguyễn Vương thấm màu gió bụi
Đến khi lên ngôi Hoàng Đế, niềm vui lớn nhất đời
- 4- Nay gặp lại nhau là cả một duyên lành
Liễu Đạt này xin hết sức cho Hoàng Gia.
- 5- Lại nhờ thánh ân được trụ trì chùa Thiên Mụ
Dùng giáo pháp Thích ca hoằng hóa Hoàng Triều
- 6- Làm thẳng hoa cuộc sống cung son này
Mong cho từ rày cung nội sáng ngập tình thương.
- Thái Hậu: 7- Thật là vinh hạnh cho Hoàng Gia nhiều điềm phúc
Nhớ lại khi xưa trong lúc bôn đào
- 8- Tìm cái sống trốn cái chết gian lao
Nhờ ơn cru mang đất Gia Định Sài gòn.
- 9- Cho đến khi gầy dựng được cơ nghiệp
Hoàng Nhi cũng thể triển tứ phục nương nấu cửa chùa.
(*Chuyện Nam*)

- 3- Cả một Hoàng Gia trong bốn vách Khải Tường
Bao đấng cay cơ cực Ngài chẳng thở than./
(*sang*)NAM AI

- Hoàng Hậu: 11- Nghe qua,
Đúng như những gì Mẫu hậu đã quan hoài
- 2- Trong cơn thập tử nhất sinh
Nếu không có chùa Từ Ân Khải Tường
  - 3- Cùng chùa Đại Giác ở Trấn Biên
Thì nhà Nguyễn bây giờ có còn đâu
  - 4- Phải chăng Bồ tát chính là Ngài
Hiện ra che chở Hoàng gia

5- Vì đời vì đạo quên mình
Nguyện thay thế chúng sanh.

4- Gánh hết khổ nạn vào mình
Như Bát Đại Nhân Giác kinh.

HT LIÊN HOA: 7- Xin Thái hậu và Hoàng Hậu
Chớ vì chuyện cũ mà cứ ai hoài

5- Bàn tăng với đức kém mọn này
Không xứng đáng nhận đầu./.

Hoàng Cô (Nói có phần e ấp) Nãy giờ tôi có phần ngỡ ngàng pha lẫn chút e ngại khi gặp lại người xưa đất Gia Định, lòng như trời dậy một nỗi niềm khó tả.

HT Liên Hoa: Dạ mong Hoàng Cô cứ nói, Bàn tăng sẵn sàng lắng nghe.

Thái Hậu: Ta cũng vậy do gặp lại người ơn nên luống ngậm ngùi nhớ về ngày bên tâu. Mong Ngài hoan hỷ.

Hoàng hậu: Bỏn cung cũng không tránh được niềm xúc động này mà làm không khí ngày vui trở nên nặng nề.

Hoàng Cô: Kể ra thì ơn nghĩa xưa đã

NĂNG TÌNH XƯA

- 1- ..toàn vẹn. Gian khổ rồi cũng qua đi
- 2- Nhà Chúa khi khôi phục cơ đồ an bang
- 3- Những người cuu mang trong lúc bôn đảo
- 4- Vẫn không quên ơn, hay bỏ sót một người nào.
- 5- Huống chi Ngài đây là một người đặc biệt
- 6- Cả Hoàng Gia này đều thấm đậm ơn sâu.

HT Liên Hoa: 7- Bàn tăng xin nhận hết những lời phiến muộn
8- Do xa cách dặm ngàn nên thưa vắng viếng thăm

- 9- Hơn nửa còn trách nhiệm kẻ xuất gia
- 10- Rèn đức tu hành độ khắp chúng sanh
- 11- Chớ không vì hèn sang hay thương ghét
- 12- Thương ghét chỉ là hiện tượng mà thôi
- 13- Thế nhân xưa nay vốn là vậy
- 14- Xin Thái Hậu và Hoàng hậu
- 15- Nhất là sự ưu ái của Hoàng Cô
- 16- Bàn tăng cảm nhận có một tình thâm
- 17- Đang ở bên tai như bóng theo hình
- 18- Nhưng cách ngăn có Đạo và Đời./.

HT Liên Hoa (Nói) Mong Thái Hậu, Hoàng hậu và nội cung an dạ, bàn tăng rất hiếu ạ. (quay lại Hoàng Cô) Dạ còn Hoàng Cô, dường như Hoàng Cô nữa như giận dữ nữa như trách móc bàn tăng điều chi...

Hoàng Cô: Bây giờ Ngài mới đoái hoài đến một Hoàng Cô tội nghiệp này.

HT Liên Hoa; Dạ Hoàng Cô nói vậy có nghĩa là sao ạ?

Hoàng Cô (Cổ vẻ lúng túng)Ồ không... Tôi chỉ nói vậy thôi mà...(Nói thầm)
Trời ơi làm sao cho “người ta” biết được tâm sự của mình trong những bức thư không gửi trước đây...

(Cảnh phục hiện Một. Lúc còn ở chùa Khai Tường, Hoàng Cô đang ngồi viết thư bày tỏ nỗi lòng xao xuyến với HT Liên Hoa)

NÓI LỜI

Bây giờ thân ta đang ở tại chùa Khai Tường này mà tâm ta như chới với giữa dòng nước xiết cuộn trôi.

Mẹ ta nay tuổi đã lớn, có bao giờ nghĩ đến thời son trẻ như ta trong hiện tại chẳng?

Còn Chúa thượng vẫn mãi lo việc dân việc nước. Có khi nào nghĩ đến việc phòng không chiếc bóng của ta chẳng?

Tất cả những câu hỏi đó chưa có câu trả lời, và không biết ai là người hiểu được tâm trạng của ta đây?

VONG CỔ

6- Ta ghen tị với chị mình là Thái Trưởng Công Chúa. Nhưng hạnh phúc ấy có thật hay chẳng hay chỉ là sự đánh lừa của nhãn quan khi tất cả rồi cũng qua nhanh như bóng câu qua cửa hôm nào...

Ta đang ở tuổi thanh xuân,

Mả phải giữ mình trong bốn vách tường chùa...

Tụng kinh nghe giảng hằng ngày không thua người tu hạnh, chung quanh toàn gặp những khuôn phép nghiêm nghị cách xa-

Vậy mà mỗi khi nhìn thấy bóng dáng thầy Thiệt Thành Liễu Đạt, tâm ta cảm thấy gằn gủi và xao xuyến lạ thường. Đôi khi không muốn cho ý nghĩ ngông cuồng ấy trôi dạt, làm nhẹ thể người hoàng gia sinh ra trong nhung gấm.

LÝ MỸ HÙNG

Ta cố giấu kỹ trong tim, chôn chặt mối tình này trong ký ức

Thà không ai biết ai hay, chỉ có một mình ta nhớ ta thương

Khi đối diện với người mà không dám lời trao./

2)(Trở về Vọng Cổ)Mẹ có biết con gái của mẹ giờ này khôn khổ ra sao, yêu một người mà mình không được quyền yêu hay vận số nặng nề..

Có phải chẳng đó cũng là thứ tình yêu mà chẳng có lối về...

Bao nhiêu đêm dài tá túc nơi chùa Khai Tường này, con như nằm trong gôi mộng âm êm-

Giấc mộng êm đềm ấy luôn chỉ có một người, là thầy trụ trì Thiệt Thành Liễu Đạt. Gia đình, Hoàng gia, danh giá với con không ý nghĩa gì, khi cánh cửa tình yêu này con bước chưa qua./

(Đứt Phục Hiện)

Thái Hậu: (*Lay nhẹ vai Hoàng Cô*) Này, Làm gì mà nảy giờ ngồi thần thờ đó. Một tiếng chào Ngài Liễu Đạt cũng không.

Hoàng Cô: (*Bối rối*)Ồ không, thiếp thật có lỗi. Xin Ngài...

Hoàng hậu: Ông ấy đã xin phép cáo từ rồi và có gởi lời chào đến Hoàng cô đó.
Thái Hậu: Thiệt là...

Cảnh bốn (Cảnh tại chùa Thiên Mục sau khi Ngài Thiệt Thành Liễu Đạt đã nhậm chức trụ trì. HT Liên Hoa đang ngồi nơi thiền sàn xem sổ sách lưu trữ của chùa thì thị giả Thường tâm vào)

Mật Đĩnh: Bạch Thầy con đã về.

HT Liên Hoa : Ngài Tổ Ân Mật Hoàng có khỏe không?

Mật Đĩnh: Dạ vâng lời Thầy con đã sang chùa Quốc Ân thỉnh ý Ngài, tiện thể gởi tặng ít quà Gia Định cho Ngài, Ngài rất khỏe. Ngài có gởi thêm một số kinh sách cho Thầy tham khảo và có dặn có việc gì khó cứ sang Quốc Ân, Ngài sẽ tận tình chỉ bảo.

HT Liên Hoa: Ngài ấy khỏe là tốt rồi.

Mật Đĩnh: Ngài Mật Hoàng còn gởi lời chúc mừng Thầy được hoàng thượng phong Tăng Cang. Thầy ơi,,,

SƠN ĐÔNG HƯỚNG MÃ

7- Con chưa biết, tại vì sao gọi chức Tăng Cang
Tăng Cang, vì sao là Tăng Cang
Xin thầy dạy cho con tường tận
Để con biết rành, mai này hiểu nhiều.

HT Liên Hoa:

2-Con sẽ biết, tại vì sao gọi chức Tăng Cang
Chức danh, là do Vua ban cho
Vị Tăng sĩ nào nhiều đức hạnh
Lại thông suốt nhiều, kinh luật Phật truyền./

Mật Đĩnh☺(*Nói*)Xin Thầy giảng cụ thể thêm cho con đi à.

HT Liên Hoa: Thời trước các vị được cử làm Tăng Cang phải có một số điều kiện là: Thứ nhất đã được áp Độ Diệp và Giới Dao. Thứ hai Tu hành chơn chánh, giữ giới luật tinh nghiêm, thứ ba phải thuộc và hiểu hết Tam Tạng kinh điển, và thứ tư còn phải am tường khoa phạm. Tức là các nghi thức, nghi lễ của Phật gia.

Mật Đĩnh: Bạch thầy vậy một vị Tăng Cang khi đã được vua ban thì có được quyền lợi hay ưu đãi gì không thưa thầy?

HT Liên Hoa: Quyền lợi thì không, và nếu có thì không có vị tu hành nào chịu nhận. Nhưng ưu đãi thì có.

Mật Đĩnh: Dạ là những gì ạ?

HT Liên Hoa: Là được miễn tất cả cá sưu dịch, thuế khóa, được cấp phát một ngân khoản nhất định để dùng trong chi độ hằng tháng. Ngoài ra còn được cấp phát pháp phục riêng biệt để tăng vẻ trang nghiêm mỗi khi hành lễ và cũng để phân biệt với các vị tăng khác.

Mật Đĩnh: Hồi nãy Thầy có nói Giới Dao, Độ Diệp, vậy hai thứ đó là gì vậy Thầy?

HT Liên Hoa: Con có tinh thần tìm hiểu như vậy ta rất mừng. Giới Dao có.

XANG XỬ LIẾU

Từ thời. Phật còn tại thế đặt ra

Là một trong, mười tám vật dụng mang theo

Của một vị Tỳ Kheo trong sinh hoạt thường ngày

Một con dao, dùng để cắt móng tay, may vá và để cạo tóc mọc

Bởi vì đức Phật không cho chặt phá cây hay giết hại

Nên nó cũng là Một giới, gọi Giới Dao

Con dao nhỏ thôi nhưng ý nghĩa vô cùng.

Còn riêng Độ Diệp lại chỉ là, Do thế gian luật chế

Giấy chứng nhận cho người, đã xuất gia cắt ái.

Nay triều Nguyễn của ta, cũng theo cách đó mà gìn giữ

Mật Đĩnh: Con hiểu rồi, những ý nghĩa Giới Dao

Và Độ Diệp Thầy vừa giảng qua./

HT Liên Hoa(*Nói*) Hai bộ pháp phục mà nhà vua cấp cho vị Tăng Càng là : Một y Cà Sa. Một áo hậu 5 màu, Một Mão Quan Âm, Một Mão Tỳ Lư có hình 5 vị Phật, Một Bộ Thiên Cự, Một Đôi Hia, và một đôi dép.

Mật Đĩnh: Như vậy một vị Tăng Càng cũng rất quan trọng với nhà vua.

HT Liên Hoa: Đúng vậy. Còn việc sắp xếp cho tăng chúng chùa Thiên Mục này thời gian qua đã ổn định. Phần lớn cũng nhờ ân đức của Ngài Mật Hoằng trước đây đã sắp xếp. Chúng ta phải hết sức cố gắng để khỏi phụ ân đức Ngài.

Mật Đĩnh: Con nhận thấy sự sắp xếp của Thầy rất rõ ràng, Chư Tăng ai cũng tận tâm với trách nhiệm được phân. Bây giờ con mới hiểu...

TÂY THI

Ra... Thầy Thủ Tọa là người nhiều quyền năng

Hỗ trợ Trụ Trì mọi khi, nhất là những khi hữu sự.

Thầy Hương Đăng thì lo hương hoa tinh khiết

Trong chánh điện và ngoài điện Quan Âm

Thầy Tri Khách thì linh hoạt ngoài trong

Gặp gỡ tiếp nghinh bao khách thập phương

Nhiệm vụ văn phòng liên quan giấy mực
Hay tàng kinh các Thầy Tri Tạng phải chu toàn.
Vườn cảnh sân chùa có Thầy Tri Viên
Hay những luống ra hoa màu trồng trọt
Thầy ấy phải chăm lo
Thật là mỗi công mỗi sức lớn vô cùng.
Thầy Tri Khố thì lo nhà trừ độ nhật
Lửa củi thường xuyên ngày hai buổi chu toàn
Thầy Tri Chúng thì lo quản chúng trong chùa
Đi ở bao người đều rõ bao nhiêu./

HT Liên Hoa(*Nói*): Trong chánh điện còn phải cất cử hai vị Duy Na và Duyệt Chúng nữa. Con quên rồi sao?

Mật Đĩnh: Dạ con nhớ chứ ạ.

HT Liên Hoa: Vậy rồi ở Phương Trượng Đường, hai dãy Đông Liêu và Tây Liêu, cần phải có các thị giả biết ý các chư tăng thì mới tròn vẹn nữa.

Mật Đĩnh: Vậy hả Thầy? Vậy mà con cứ ngỡ nó không quan trọng lắm.

HT Liên Hoa: Sao lại nói vậy, nhiệm vụ nào trong chùa cũng đều có ý nghĩa quan trọng như nhau, không lớn không nhỏ. Tất cả chỉ vì sự nghiệp hoằng hóa, tiếp tăng độ chúng. Như thế mới gọi là “Thiền môn hưng thịnh, hải chúng an hòa” chứ.

Mật Đĩnh: Bạch Thầy con hiểu rồi. Bây giờ con xin lui.

HT Liên Hoa: Ừ con hãy lo công việc của con đi.

Mật Đĩnh: Dạ vâng! (*Đi*)

(*Một tăng chúng của chùa Linh Mục vào thưa*)

Tăng 1: Dạ bạch Thầy có ngài Thượng Thu Bộ Lễ đến trình chiếu dụ ạ.

HT Liên Hoa: Con mau cho mời vào.

Tăng 1: Dạ(*Đi*)

(*Thượng Thu Bộ Lễ vào với hai quan lính bưng chiếu chỉ theo sau*)

Thượng Thu: Hạ quan xin kính chào Tăng Cang Thiệt Thành Liễu Đạt.

HT Liên Hoa: Dạ không dám, Bần tăng xin kính chào ngài Thượng thư.

Thượng Thu: Hạ quan xin tuyên đọc chiếu chỉ.

(*Lưu ý, Tăng Cang chỉ đứng nghiêm lắng nghe chớ không quỳ*)

“Gia Long năm thứ mười lăm – Tiết Mạnh Xuân, Ngày Tốt, Hoàng Đế chiếu viết:

Nay mọi việc đã ổn định nơi quốc tự Linh Mục. Trẫm mong muốn Thiền sư Thiệt Thành Liễu Đạt đang trụ trì bản tự, kiêm nhiệm thuyết pháp cho nội cung của trẫm. Đây là tấm lòng thành của các cung nhân của Trẫm và ngay cả Trẫm cũng có ý mong đợi như vậy.

Khâm Thủ “

HT Liên Hoa: Bệ Hạ vạn vạn tuế !*(Đưa hai tay tiếp nhận chỉ dụ từ tay Thượng Thư)* Nếu không có chi cấp bách xin mời Ngài Thượng thư an tọa.

Thượng Thư: Cảm ơn ngài Tăng Cang!*(Ngồi)* Xin chúc mừng Ngài.

HT Liên Hoa: *(Khi thị giả rót nước cho cả hai xong lui đi)* Nhận được chiếu chỉ của Thánh Hoàng, bản tăng tuy có vui mừng nhưng vẫn sanh tâm lo lắng.

Thượng Thư: Vì sao vậy ạ?

HT Liên Hoa: Đó là trách nhiệm của một Tăng...

LUU THỦY TRƯỜNG

1-...Cang.

Và trụ trì quốc tự Linh Mục đây

2-Đã là một trách nhiệm nặng nề

Nay lại thêm thuyết giảng nơi Nội Cung

3-Nhưng biết nói sao

Khi Thánh Thượng và Thái Hậu đã tin dùng

4-Lo ngại chẳng lời dị nghị trong ngoài

Bản tăng là người Gia Định Sai Gòn trong Nam

5-Sao hơn chư Chư Tăng Thạc Đức kinh đô

Vẫn nhiều vị đạo cao đức trọng

6-Đó là nỗi lo thứ hai của bản tăng vậy

Vì lượng sức mình còn phải tu dưỡng nhiều thêm.

Thượng Thư: 7- Theo lệnh bệ hạ thì Tăng Cang

Mỗi tháng giảng kinh tám lần nơi cung nội

8- Mong đem Phật pháp vào cung nội

Ngài Tăng Cang xin chớ phụ lòng.

HT Liên Hoa:9- Nhưng mong sao

Khi thuyết pháp xong lại được về

10- Nơi chốn Già Lam này

Giữ đúng thanh quy giới mình nhà Phật.

11- Có như vậy mới yên tâm phần nào

Dồn hết tâm trí vào kinh

12- Thừa lệnh Hoàng Thượng chẳng dám bất tuân

Mong Ngài về trình lại vua hay./.

Thượng Thư: *(Nói)*Tôi sẽ trình lên Hoàng Thượng những gì Ngài đã nhắn gửi, nhưng trước hết Ngài hãy cứ an tâm vì trong mọi vấn đề đều có Hoàng Cô hỗ trợ hết lòng.

HT Liên Hoa: *(Trầm tư một giây lâu)* Thì ra...

Thượng Thư: Trước khi hạ quan được lệnh Thánh Thượng đến đây, Hoàng Cô...

TAM PHÁP NHẬP MÔN

Có đến nhờ cậy, Chuyển cho Ngài xấp thư dày cộm
Nói rằng tất cả tâm tư, Từ lâu cách xa hình bóng
Chỉ cam ôm ấp trong lòng

HT Liên Hoa: Chắc Hoàng Cô đùa? Chứ lý đâu(nào)

Thượng Thư : Trông bề ngoài, luôn ưu tư

Chắc không thể có chuyện đùa./.

HT Liên Hoa: Rồi Ngài có nhận không?

Thượng Thư: Thừa với Ngài, Nói ra thì đắc tội nhưng sau đó Hoàng Cô vội lấy lại xấp thư và ôm chặt trong...

VONG CỔ

4) ...lòng.

Rồi như e then quay gót cung vàng...

Hoàng Cô nói bóng gió nhưng hạ quan hiểu đó là những giọt tâm tư nhỏ theo năm tháng trong mười mấy năm qua-

Có lẽ trước hết vì nghĩ thân phận của Hoàng Gia, kể đó là tình nghĩa Thầy Trò giữa chốn Phật đường đã phát nguyện. Nên Hoàng Cô đành giấu nhem những bức thư, không dám gởi cho người mình luôn nhớ trộm thương thâm./

(Nói) Dạ vì chỗ thân tình nên hạ quan mới mạo muội giải bày suy nghĩ của mình, có gì không phải mong Tăng Cang Ngài lượng thứ cho hạ quan này.

HT Liên Hoa; Không có chi đâu Ngài ạ. Xin đừng quá lo....

(Cảnh phục hiện Hai. Cũng khi còn ở chùa Khải Tường, Hoàng Cô viết trong một lá thư khác)

Hoàng Cô: Một buổi sáng trời thanh gió mát. Ta gặp chú tiểu khôi ngô quét sân chùa. Hỏi vì sao chú đi tu, chú đáp rằng “*Vì ghét những người con gái nên mới đi tu*”. Ta không hài lòng về câu trả lời vô tư lự ấy của chú nhưng chú cũng biết trêu ta khi sự thật là bị bỏ rơi khi còn nằm nôi. Ta hỏi thêm...

VẠN HUÊ TRƯỜNG HẬN

...rằng. Ngược lại, người nam sanh tâm

Phụ rẫy người yêu sao đây

Sau một thoáng chau mày

Chú đáp ngay, như vậy

Tìm người đàn ông khác tốt hơn nhiều

Nghe sao đơn giản vô cùng

Nhưng trong tim ra chỉ một người

Thầy trụ trì Khải Tường này

Dưới mắt ta thầy đẹp bao nhiêu

Khó kiếm, trong thế gian này, người tương hảo như Thầy

Tiếc thay một kiếp này
Thầy chôn sâu cuộc đời mình
Trong Khải Tường buồn
Không thấy rằng
Thầy trái tim này xao xuyến ngày đêm./.

VONG CỐ

HT Liên Hoa: 1) Hoàng Cô ơi xin chớ vượt qua hàng rào ngăn cách.
Thước đo phẩm giá đời tu là giới luật phải nghiêm hành...

Hãy để cho bản tạng thực hiện tốt duyên lành...

Nếu Hoàng cô yêu tôi vì tướng hảo, vì tài thông biện giỏi, những thứ
bám víu không thật trong đời ta-

Nếu có thật sự để lòng thương tưởng, xin Hoàng Cô hãy cố giữ gìn
Ngũ Giới Tam Quy. Để mãi sáng đẹp một duyên tình, là tình thầy trò dưới
ngọn đèn Phật pháp.

Hoàng Cô: (*Ngâm Dậm*)

Về lại kinh đô ta ôm mối sầu cam nín
Chìm sâu vào cơn bạo bệnh tương tư
Trong mơ màng bỗng xuất hiện một nhà Sư
Mà tưởng người xưa về chung gói mộng.

(*Trở về Vọng Cố*) 4- Chùng tình giấc mơ ta vô cùng thất vọng, làm nỗi nhớ
nhưng thêm sâu đậm chất chông..

May mà ta chưa thổ lộ hết cõi lòng...

Nhưng cũng rất cảm ơn hình bóng nhà sư ấy, qua chiếc áo nâu sòng
khiến ta đỡ nhớ nhưng thêm-

Chuyện của ta chắc mai này có Bồ Tát mách bảo, Mẫu thân sinh ra ta
chớ đâu sinh lòng ta. Nên ai biết cho ta trong lúc này đây, có thể giúp ta
bước qua cơn thập tử nhất sinh này./.

HT Liên Hoa: (*Nói*) Mong Hoàng Cô bình tâm. Chuyện tình duyên khó nói
trước và tụng không thể là ý muốn của riêng mình. Bản tạng là kẻ xuất gia,
suốt đời nguyện trao thân cho chí cả từ Bi; Hoàng Cô là bậc cao sang quyền
quý nhưng đang quý hơn đã sớm biết quy y nguyện làm người con Phật.
Bản tạng và Hoàng Cô vì phúc duyên bao đời mới được làm quyến thuộc Bồ
Đề, nên hãy ráng giữ gìn cho hạt giống từ tâm luôn tươi tốt. (*quay đi dứt
khoát*)

Hoàng Cô: (*giật mình cất tiếng kêu lớn*) Liễu Đạt Thầy ơi!
(*Dứt phục hiện*)

Cảnh Năm (Trở lại cảnh Nội Cung, HT Liên Hoa đến giảng pháp, có đầy đủ Thái Hậu, Hoàng Hậu, Hoàng Cô các Thái Tử, công chúa..)

HT Liên Hoa: Kính thưa Hoàng Thái Hậu, Hoàng hậu , Hoàng Cô và các công chúa nội cung. Bần tăng tuân mệnh chỉ dụ của Hoàng thượng , đem giáo pháp thâm diệu của Như lai đến với các cung nhơn, nguyện cầu chư hộ pháp gia hộ cho tất cả chúng sanh đều cùng chung lợi lạc.

Thái Hậu: Bần cung thay mặt toàn thể cung nhơn có lời chào Tăng Cang Liễu Đạt, đã vì con khát chánh pháp mà thân chinh ban lời pháp nhũ.(Quay về hướng Nội Cung) Các con cũng phải dốc sức thành tâm lắng nghe và chiêm nghiệm từng lời kinh. Đó là phước báu của Hoàng Gia chúng ta.

Hoàng Cô: (Ngắm nhìn đăm đúi vị thầy mà mười mấy năm qua mình luôn say đắm- nói một mình)Ồi vẫn bóng hình, giọng nói ấy khi nào, sao mà nghe âm êm quá.

HT Liên Hoa: (Bất chợt nhìn thầy cử chỉ đó của Hoàng Cô , Ngài bỗng vội ngóanh lại và đồng dạc)Hôm nay bần tăng muốn gọi đến chư vị những mẫu chuyện ...

LUU THUY TRƯỜNG

1- ...năm xưa.

Khi Phật còn tại thế gian

2- Thắng Man phu nhân tài sắc vẹn toàn

Con vua Ba Tư Nặc nước Xá Vệ phồn vinh

3- Thân Mẫu là Mạt Lợi Phu Nhân

Sớm gặp duyên nương Phật pháp tu trì

4- Được đức Phật thọ ký đương thời

Tương lai thành Phật hiệu Phổ Quang Như lai.

5- Bà từng được Phật gia bị truyền thuyết kinh

“Thắng Man Sư Tử Hồng Nhất Thừa Đại Phương Tiện”

(ém hai từ Phương Quảng)

6- Sau Bà lại nói pháp Đại Thừa thông đạt

Vua Hữu Xứng tâm đầu hợp sức hóa đạo khắp nơi.

(Tạm dứt)

Hoàng Hậu: (Nói) Nghe qua câu chuyện này, bần cung tự nghĩ đến bản thân mình có thể làm gì cho Đạo Phật xứ Đại Việt này để nối bước Thắng Man phu nhân ngày ấy.

Công Chúa Long Thành: Bạch ngài như vậy người nữ cũng có khả năng thành Phật chăng?

HT Liên Hoa: Thưa vâng, Vì tất cả chúng sanh đều có Phật tánh. Đức Phật đã từng dạy như vậy.

Công Chúa Long Thành: Dạ bạch Ngài Tăng Cang,

LƯU THỦY TRƯỜNG(Tiếp)

7- Như vậy bà Thắng Man phu nhân

Vì nhớ cha mẹ là vua Ba Tư Nặc

8-Và Hoàng hậu Mạc Lợi

Được kết duyên Tam bào sanh trở cây lành.

9-Biết chọn cơ duyên

Trợ giúp chồng mình

10-Là vua Hữu Xứng đem tinh thần

Cai trị muôn dân ấm no tươi đẹp.

11- Gương sáng này

Thật hữu ích biết bao

12- Vậy chúng ta có nên ứng dụng noi theo

Giúp đất nước thanh bình , có được chăng?

Thái Hậu: 13- Được chớ sao không

Vì Phật pháp luôn ở trong mình

14- Nhưng liệu giữa triều nội

Phụ Hoàng con vốn kính tin Phật pháp

15-Ấy vậy mà

Cai trị theo lời Nho gia

16- E khó lòng thuận nghe

Có lẽ lâu dài phải chờ đợi nhân duyên./

Hoàng Hậu: (Nói) Dạ kính tâu Mẫu Hậu. Theo con nghĩ, Phật, Nho hay Lão, Tam Giáo ấy vẫn quy về một mà thôi. Tất cả đều muốn con người lánh dữ làm lành và cái nhơn từ phước đức vẫn là điều căn bản vậy.

Thái Hậu: Vậy theo ý Tăng Cang, Ngài nghĩ sao?

HT Liên Hoa: Thật ra ý kiến của các vị không có ai sai cả, mà cũng chưa có ý nào đúng hẳn với giáo lý Trung Đạo của Phật giáo Đại Thừa. Vì lẽ trong cái này có cái kia, trong cái kia lại có cái này. Đó cũng là pháp nhơn duyên sanh của nhà Phật.

Công Chúa Long Thành: Phàm là một đấng quân vương, ngoài việc đem luật trời ra trị nước. ắt phải lấy dân làm chuẩn mực. Nếu không có dân thì vua cũng khó mà tồn tại. Qua những lời giảng của Thầy này giờ, nhờ Phật lực từ bi mà bà Thắng Man đã nói được kinh “Thắng Man Sư Tử Hống”.

Hoàng hậu: Vậy còn ý nghĩa của Kinh này ra sao, kính mong Ngài tiếp tục giảng cho.

HT Liên Hoa: (Uống một ngụm trà rồi thông thả nói tiếp) Nội dung kinh này nói về Phu Nhân Thắng...

PHÚ LỤC

1- Man.

Lập nên mười Đại Thệ Nguyện cao vời

- 2- Ba Đại Nguyên trước Đức Phật
- Đồng thời lại nói pháp môn Nhất Thừa của Đại Thừa Kinh
- 3- Giải thích rõ Thánh đế
- Và Pháp Thân Như Lai Tạng uy nghiêm
- 4-Được Nhất Thừa là được Pháp Thân
- Chúng sanh tuy phiền não nhưng đồng tâm với Như Lai.
- 4- Đó là Như Lai Tánh-Như Lai Tạng
- Vì lấy Như Lai tánh làm nền tảng vươn lên
- 9- Nên dù ở trong sanh tử tử sanh
- Cũng có khả năng đạt đến Niết Bàn như nhau.
- 7- Điểm đặc sắc của kinh này
- Là người nữ nói pháp
- 8-Như kinh “Duy Ma Cát” kia
- Do cư sĩ Nam cũng nói pháp hay./.

Công chúa Long Thành: (Nói) Như vậy bạch Ngài Như Lai Tạng và Phật Tánh có khác nhau chăng?

HT Liên Hoa: Như Lai Tạng không khác với Phật tánh. Trong kinh Kim Cang đức Phật có dạy rằng “Như Lai giả vô sở tòng lai, diệt vô sở khứ, cố danh Như Lai”. Nghĩa là Như Lai chẳng từ đâu đến và chẳng đi về đâu. Đó gọi là Như Lai.

Hoàng Cô: Thưa Ngài Tăng Cang...Rất cảm ơn Ngài đã vì Hoàng cung thuyết lời Phật nói, làm cho lợi vô kể, nhất là mới hiểu thêm về giá trị một người nữ có thể làm được những gì cho Phật pháp...

HT Liên Hoa: Đa tạ Hoàng Cô. Nhưng kính thưa quý vị, bây giờ cũng đã sắp đến giờ Ngọ rồi, bản tăng xin cáo từ để trở về bổn tự, kéo tăng chúng trông chờ.

Thái HẬU: Thưa Ngài Tăng Cang, Thôi thì cho Bổn Cung cung thỉnh Ngài một lần ở lại thượng đường để thọ trai, Bổn cung sẽ cho người về chùa Linh Mục báo lại Tăng Chúng nơi ấy hay để khỏi phải trông chờ.

Hoàng Cô: Dạ đúng đó Tăng Cang à, Mong Ngài ở lại Nội cung Thọ trai, đứng về bổn tự Linh Mục không xa, nhưng bóng dáng Ngài khuất đi là một khoảng trống u...

HƯỚNG MÃ HỘI THÀNH

- 1- ...buồn.
- 2- Sau bao năm tháng xa xôi
- 3- Niềm tương hội chưa nguôi, Lời chưa thốt được lên môi
- 4- Còn mang nặng trong tim,
- 5- Biết đến bao giờ.

HT Liên Hoa: Xin cảm ơn người

- 6- Đã luôn nhớ thâm tình

Mười mấy năm qua rồi
Hoàng Cô: 7- Tôi vẫn nhớ như in
Ngày ở Khải Tường xưa
7- Lòng xao xuyên vào ra
Một tiếng nói hay tiếng đọc kinh
8- Làm đẹp thêm hơn người ta quý yêu trên đời./.

HT Liên Hoa: (Nói) Bàn tăng cũng luôn nhớ về những tháng ngày đáng nhớ ấy của cả Hoàng gia ở chùa Khải Tường. Mong Hoàng Cô vì những kỷ niệm đẹp ấy mà ráng chí tu học vững bền. Đó là điều sẽ làm bàn tăng vui nhất khi còn ở kinh đô, bên Hoàng Gia này.

Hoàng Cô (Hơi lo âu) Như vậy là Ngài có ý định về lại Gia Định sao?

HT Liên Hoa: Chim có tổ người có tông. Hơn nữa con nhà Phật phải luôn lấy đạo nghĩa Tứ Ân làm đầu. Chùa Khải Tường, Chùa Từ Ân ở Gia Định là chốn tổ rồi sẽ có lúc phải quy về, nhưng chưa phải lúc này. Mong Hoàng Cô chớ lo.

(*HT Liên Hoa cúi đầu lui gót. Hoàng Cô vẫn còn miên man lo sợ câu nói sẽ quay về Gia Định của Ngài*)

Hoàng Cô: (Nói Thầm) Không được, ta phải báo lại Hoàng huynh và mẫu hậu để ngăn cản việc này mới được.

Cảnh Sáu (Nơi chùa Linh Mục, HT Liên Hoa đang thông thả nhưng có vẻ trầm ngâm , đi chung quanh Tháp Phước Duyên)

Mật Đĩnh: Dạ bạch Thầy, sao mỗi lần thuyết pháp ở hoàng cung về Thầy luôn có sự trầm tư, hay u buồn quá. Có chuyện chi không vui hả Thầy?

HT Liên Hoa: Quả thật, người tu hành không nên nương vào nơi những bậc đế ...

PHUNG HOÀNG

- 1- ...vương. Ở những nơi cao sang quyền thế
- 2- Tuy nơi họ có đạo tâm nhưng ta cứ âm thầm gắn kết
Thì lời bà lão trước đây khiến lòng ta lo âu
- 3- Nhưng con có biết không
Tại sao ta vẫn đi lại giữa chốn cung hoàng

Mật Đĩnh: 4- Dạ bạch Thầy con không dám nghĩ
Vì đó cũng là hạnh nguyện Thầy đã đặt ra.

HT Liên hoa: 5- Nhưng xưa nay
Con có thấy ai Cao Tăng đức trọng mà vẫn vướng nợ trần

Mật Đĩnh: 6- Gương sáng xưa nay không thiếu điều này
Nhật Bản, Trung Hoa, Triều Tiên hay ở ta cũng vậy.
7- Nghĩa là nợ trần duyên chưa dứt thì dầu bậc chân tu

Cũng khó thoát qua nổi chiếc cầu ái ân tục lụy
10- Từ muôn vạn kiếp quá khứ cho đến mãi sau này
Nếu không can đảm cho chấm dứt ngay bây giờ.
(Tạm dứt)

HT Liên Hoa: (Nói) Chấm dứt ngay kiếp này?

Mật Đĩnh: Bạch Thầy đúng vậy.

HT Liên Hoa: Thầy cảm ơn con. Thôi bây giờ con hãy về nghỉ ngơi, chờ hôm khác ta có việc sẽ nói thêm cho con nghe.

Mật Đĩnh: Dạ thưa vâng. (Lui)

(HT Liên Hoa vẫn thư thả chậm rãi tiến đến bên một vật cở gần tháp Phước Duyên ngồi xuống, đôi mắt nhìn xa xăm)

Tăng 1: Dạ bạch Thầy có Thái Trưởng Công Chúa và Hoàng Cô đến viếng chùa ạ.

HT Liên Hoa: (Vội vàng đứng dậy định nhanh chân về nhà khách để tiếp thì hai vị khách đã tiến đến tận nơi)

HT Liên Hoa: Dạ do mãi thư giãn nơi vườn chùa nên chậm tiếp nghinh, mong nhị vị...

Công Chúa Long Thành: Ngài Tăng Cang chớ ngại, hai chúng tôi ghé chùa lễ Phật và hỏi thêm đôi câu kinh giảng hôm trước. Nghe chư tăng nói Ngài đang dạo ngắm hoa viên nên tiện thể đến nơi vậy mà.

Hoàng Cô: Phải đó, vậy chúng ta vừa đi vừa trò chuyện cũng được.

HT Liên Hoa: Dạ nhị vị còn thắc mắc điều chi trong mấy buổi giảng trước, xin cứ hỏi.

Công Chúa Long Thành: Thưa Ngài, như vậy là Thắng Man phu...

MÃU TÂM TỬ

...nhân, Anh em ruột với Tỳ Lưu Ly

Cùng họ Thích Ca Phật tử một nhà

Mà sao nên nông nổi ấy

HT Liên Hoa: - Cũng bởi vì oan gia tương báo xưa

Khi Ma Ha Nam gã Mạc Lợi Phu Nhân

Cho vua Ba Tư Nặc không sao

Nhưng lại bị trêu chọc chẳng xứng đáng chi

Với dòng họ Thích Ca nên lấy một nữ tỳ

Dù vậy không kiêng cử phân biệt chi./.

(Nói) Nhưng cho đến khi Tỳ Lưu Ly lên làm vua, muốn rửa cái nhục cho quốc thể, nên đem quân giết hại hết họ tộc Thích ca. Đức Mục Kiền Liên ra sức dùng thần thông cứu đỡ nhưng Đức Phật bảo rằng những gì thuộc về định nghiệp thì không thể không trả được.

Hoàng Cô: Bởi thế, khi trần duyên chưa dứt thì dầu cho có đứng ở vị trí nào cũng không trốn khỏi cái dị nghị của người đời chăng?

Công Chúa Long Thành: (Thấy HT Liên Hoa ái náy bèn lách sang chuyện khác) Dạ là ý Hoàng Cô nói đến câu chuyện vừa rồi đấy ạ. Dạ bạch ngài, Không biết việc trông coi chùa Linh Mục có` nhọc ...

LÝ PHƯỚC KIẾN

Nhân- Với vô vàn nhiệm vụ Tăng Cang
Mặc dù Vương Phụ quan tâm
Cử người hỗ trợ trong ngoài công việc
Nhưng sao tránh khỏi thiếu duyên
Có gì Ngài hãy thưa qua
Để về tâu lại Phụ Vương.

HT Liên Hoa: -Bần tăng vốn người xuất thân cơ hàn
Quen rồi cực khổ từ nhỏ
Khi vào chùa cũng bình an
Chưa bao giờ dám thờ than chi.
Huống đây là sự gia ân
Của trên thánh thượng còn gì cao hơn
Hoàng Cô, Công Chúa an tâm
Chớ nên, lưu ý, thiết hơn
Trong bốn ơn trọng tôi nguyện khắc sâu
Đền ơn nghĩa trước như nhau./

Hoàng Cô: (Nói) Ngài thì lúc nào cũng kham nhẫn . Khi còn ở Khai Tường cũng vậy, luôn dành hết bao phiền toái về mình để cho người khác được vui. Ngay như Hoàng Tử Đản với tháng ngày tuổi thơ ở đó, có được nụ cười hồn nhiên là cũng nhờ Ngài luôn bên mình chăm sóc.

Công Chúa Long Thành : Mỗi lần nhắc đến chốn xưa Khai Tường lòng ta luôn quặng thất. Nhớ tiếng mõ lời kinh trện lẫn tiếng vó câu của binh khí...

VONG CỔ

15- vang trời...

Trời đất âm u mà chúng ta vẫn bình yên trong mái hiên chùa...

Hạt gạo thanh bần vốn đã khôn khó, cũng đem chia năm xẻ bầy với cả Hoàng gia-

Hạt muối cũng mặn mòi thêm hơn với tình người trong ly loạn, y áo Tăng Chúng toi sồn mà tả lốt Hoàng Tử vẫn lành nguyên- Ôi có tình nào hơn thế nữa lúc bình yên, Lòng dạ nào chúng tôi nhìn thấy gánh thêm cơ nhọc cho mình.

HT Liên Hoa: (Nói Dậm) A Di Đà Phật!

Công Chúa Long Thành: Ngay như ngôi Linh Mục quốc tự này. Ngày trước khi khai cơ lập quốc, tiên đế Nguyễn Hoàng đã tôn tạo nền móng Từ Bi. Bởi dựa vào sấm truyền “Hoành Sơn Nhất Đái, Vạn Đại Dung Thân”

Hoàng Cô(*Trở về Vọng Cổ*)16- Vì vậy mà Hoàng huynh triệu Ngài ra kinh phong Tăng Cang quốc tự, là cũng ý nêu lên hai thái cực cơ đồ...

Một cửa Tiên đế, một cửa hiện giờ...

Mở cõi Đàng Trong dựng xây nghiệp đế, thành lập vương triều nhà Nguyễn từ đây-

Với Hoàng triều Ngài là một hình ảnh không phai, với Nội cung Ngài là một vị tăng tài đúng mực. Xin hãy để yêu thương phủ trùm duyên tương ngộ, muôn kiếp ngàn năm không có bao giờ.

HT Liên Hoa: Ôn xưa nghĩa cũ còn đây
Tình đời tình đạo còn xây nên thành
Giữ gìn phẩm hạnh thanh cao
Bản tằng giới đức trước sau vẹn toàn./

Công Chúa Long Thành: (*Nói*) Như vậy chúng ta yên tâm, nhưng Ngài không có một thỉnh cầu nào nữa với Hoàng Gia chúng tôi sao?(*Một thoáng hồi ức Công Chúa nhớ lại vào năm 1805, cũng một câu hỏi đó của mình HT Liên Hoa đáp*)

HT Liên Hoa: Thưa có! Dám thưa cùng Công Chúa:

NGÂM

Mai này Thái Trưởng lên đường
Phú Xuân về lại quê hương xa vời
Khẩn xin Người giúp một điều
Trùng tu chùa Tổ Quốc Ân điều tàn.

Công Chúa Long Thành: (*Nói*)Ồ, tưởng chuyện gì. Tôi sẽ cúng 300quan tiền để công việc trùng tu chùa Quốc Ân mau thành tựu. Nhưng ...

HT Liên Hoa: Thưa Công chúa và Hoàng Cô, vì chùa Quốc Ân do Ngài Tô Ấn Mật Hoàng khia sơn và làm Tăng Cang trụ trì ở đó, cũng như Linh Mục trước đây và cả chùa Đại Giác ở Biên Hòa nữa.

HT.Liên Hoa: Dạ thưa không! (*Khi tiếng của HT Liên Hoa cất lên như vậy, cắt đứt hồi ức của Công Chúa Long Thành*) Xin Thái Trưởng Công Chúa chớ vì vậy mà lo âu.

Công Chúa Long Thành: (*Đôi chút bối rối*)Ồ dạ không,này giờ tôi đang liên tưởng một chuyện xưa đây mà.

Hoàng Cô: Ngài luôn vì sự sinh tồn và an nguy của đạo pháp. Nhớ khi xưa lúc còn ở Gia Định mà Ngài vẫn luôn cầu mong giúp đỡ các ngôi thiên tự. Còn bây giờ, với chức Tăng Cang, gần bên triều nội, Ngài có thể mong cầu nhiều hơn vậy nữa chứ ạ?

HT Liên Hoa: Dạ thưa Thái Trưởng Công Chúa và Hoàng Cô. Những việc làm của bản tằng xưa nay chỉ vì Phật pháp chung, bất luận xa gần, trong hay ngoài tông môn. Nếu dồn dập thỉnh cầu vì dựa theo thanh thế thì e tiếng

đòi dị nghị, là trái luật Phật gia. Chỉ làm một vài lần thôi để nhường người khác nương...

NGƯA Ô NAM

1- theo.

Tiếp sức nhau nâng trách nhiệm lên

2- Còn biết bao nhiêu

Mái chùa trong gió bão lung lay

3- Một mình tôi sức thế cô

Thì làm sao đỡ nâng trọn vẹn.

4- Hơn nữa công tâm nhìn thấy rõ ràng

Nếu không có Cung Hoàng

5- Thái Hậu Hiếu Khương, hoàng hậu Thuận Thiên

Hoàng Cô và cung nơn

6- Thì những ngôi Già Lam nơi đất Huế này

Khó bề được xây dựng như vậy

7- Chính do lòng luôn hướng về Phật

Khiến Vua Quan gieo được phước duyên./.

Công Chúa Long thành (Nói) Thì ra như vậy mà vừa rồi Ngài đã giảng kinh “Nhân Vương Hộ Quốc”.

HT Liên Hoa: Bần tăng giảng kinh này không những cho Hoàng hậu và nhà Vua, nội cung nghe mà còn muốn cho Thái Tử Nguyễn Phước Đảm chú ý, để khi lên ngôi, căn cứ theo đó mà lập thân, lập đức để lại cho đời.

Hoàng Cô: Ngài thật là người ân của hoàng gia.

HT Liên Hoa: Hoàng Cô quá lời. Bần tăng không dám.

Cảnh Bày (Nơi phương trượng chùa Từ Ân Sài Gòn, Tổ Linh Nhạc-Phật Ý đang lâm trọng bệnh vì tuổi cao sức yếu và do lo lắng cho người đệ tử thông thái nhất của mình)

Viên Quang : (Bưng thuốc vào hầu Thầy)Dạ bạch Thầy , Con đã sắc thuốc xong, thỉnh Thầy ngồi dậy uống ạ.

Linh Nhạc Phật Ý(Viên Quang để chén thuốc xuống và đỡ Thầy ngồi dậy)Con để đó , một chút Thầy uống ngay. Viên Quang nè!

Viên Quang: Dạ!

Linh Nhạc Phật Ý: Ở bên Giác Lâm qua đây, con có nghe tin tức gì của Liễu Đạt không vậy?

Viên Quang: Dạ bạch Thầy không ạ.

Linh Nhạc Phật Ý: Nếu có nghe tin gì hãy nhanh chóng báo lại Thầy nghe nha?

Viên Quang: Dạ con xin nghe ạ.

Linh Nhạc Phát ý: Có một người đệ tử như vậy sao ta cảm thấy lo nhiều hơn...

VĂN THIÊN TƯỜNG(*Lớp Dựng*)

7-...vui.

Rời đất Sài gòn để ra Đê Kinh

8- Ba, bốn năm rồi vẫn bật vô âm tín

Từng ngày Ta nhắm đếm thời gian

Dẫu biết rằng Liễu Đạt rất cần chuyên

Luôn giữ tịnh giới nghiêm ngặt hơn người

9- Nhưng không sao tránh khỏi

Những mối dây ràng buộc

Của trần duyên nghiệp lực

Vì tướng hảo, và gần với bao vương phi tần

Viên Quang: 10- Con tin rằng Ngài ấy, vẫn vững tâm tu

Như khi còn ở Khai Tường xưa

Đã dốc tâm trì giới chuyên cần

11- Nên xin Thầy tịnh dưỡng; Giữ gìn thân mạng

Và cứ tin, không có, chuyện sa ngã nơi đệ tử mình

12- Còn có chúng con bên Thầy lo liệu, hôm sớm chuyên cần.

Đợi đến một ngày đoàn tụ với nhau

Giác Lâm Từ Ân vui với Khai tường./.

Linh Nhạc Phát Ý: (*Nói*) Ủ thì Thầy cũng tin như vậy. Vì vậy đây sẽ là lần sau cùng Thầy nhắc đến chuyện này.

Viên Quang : Bạch Thầy hãy uống thuốc vì sắp nguội hết rồi ạ.

Linh Nhạc Phát Ý: Con cứ để mặc Thầy. Bây giờ con hãy lấy giấy bút ra đây, Thầy đọc cho con viết hộ những dòng này.

Viên Quang(*lo Lắng*) Dạ ...

Linh Nhạc Phát Ý: Thầy bảo sao con cứ đứng đó!

Viên Quang : Dạ (*Đi lấy giấy bút. Lát sau quay lại sẵn sàng nghe Thầy đọc*)

Linh Nhạc Phát ý: Con viết như vậy:

Gia Định thành ngày tốt, tháng Xuân năm một tám hai mươi mốt.

Gởi đệ tử Thiệt Thành Liễu Đạt, Tăng Cang chùa Linh Mục Huế.

ĐÀO NGŨ CUNG

1- Này con!

Có lẽ, chẳng còn bao lâu ngày

2- Thầy sẽ, theo Phật về Tây

Nhưng lúc nào cũng nghĩ đến con

3- Người học trò xa Thầy Tổ, xa quê

Dẫu cho giờ đây là Tăng Cang Hòa Thượng

4- Vua Chúa, bá quan trong triều

Tất cả đều yêu quý con.
5- Nhưng con phải nhớ ghi
Xưa A Nan làm thị giả Phật
6- Cũng không tránh nạn Ma Đăng Già
Khiến cả Phật và tăng chúng phải lo.

(Chuyển ai)7- Nay ta theo Phật xuất gia

Từ tấm bé đến bây giờ
7- Gần trăm năm ở cõi thế này
Từng chứng kiến biết bao nhiêu./

(Sang) SONG CƯỚC

1- Chuyện đời lắm oan nghiệt, Khó đoán biết ra sao
2- Nên ta lo lắng vô cùng, Cho con ở phương xa
3- Khi ta vắng bóng ở thế gian, Không biết đường đạo lẫn
đường đời
4- Ai người dỗi bước, Hay chỉ chúc tụng hoan hô
5- Tu hành, khi có danh vọng quá cao, ít khi giữ được bản thể
mình
6- Đánh đổi, công hạnh rày, bằng huyễn giả thế gian này
7- Nhớ không con, “Quy Sơn Cảnh Sách”, Đã từng dạy rằng,
8- Người xuất gia rồi, phải luôn, Có cao rộng một khung trời./

(Vô ngay)VONG CỔ

4) Tâm và hình phải khác tục hơn người...

Người xuất gia, còn làm hung long hạt giống Bồ Đề...

Bên trong phải cương trực chân nhiếp các loại ma, Nhằm để bên
trên đáp đền bốn ơn nặng-

Dưới cứu khổ ba đường, giữ cho được thân tâm, nếu chẳng được
như vậy thì kỹ cương nhà Phật, sẽ lung lay mình đặc tội không cùng./

(Nhìn vào thư Viên Quang đang viết, Ngài nói tiếp)

Ta chỉ biết cầu nguyện Long Thần Hộ Pháp gia hộ cho con. Khi
nào cảm thấy khó hành xử thì hãy mở lại hành trang ngày trước khi lên
đường ra Kinh, Thầy đã gói kỹ.

Ta Chào con.

Viên Quang: Bạch Thầy con đã viết xong rồi ạ.

Linh Nhạc Phật Ý: Được rồi, con nhớ cất kỹ, chớ có ai ra Kinh thì gửi cho
Liễu Đạt, càng nhanh càng tốt.

Viên Quang: Dạ con xin y giáo phụng hành.

Cảnh Tám (Tại thư phòng chùa Linh Mục. HT Liên Hoa đang trong
tâm trọng bề tắc, bỗng nhớ lời dặn thầy mình, liền trân trọng mở gói hành lý
thầy Linh Nhạc Phật Ý gửi mang theo lúc trước, nhìn thấy bộ kinh Kim Cang

bát Nhã Ba la Mật gương mặt Ngài bóng rạng rỡ hẳn lên. Ngay khi ấy THỊ GIẢ MẬT ĐĨNH vào báo có Quan Thượng Thư Bộ Lễ đến viếng thăm)

Mật Đĩnh: Dạ bạch Thầy có Quan Thượng Thư đến thăm .

HT Liên Hoa: Vậy à, Con cho mời vào.

Mật Đĩnh: Dạ (Cúi đầu lui ra. Không lâu sau Quan Thượng Thư vào)

HT Liên Hoa: Dạ xin mời Quan Thượng Thư Bộ Lễ dùng trà. Chẳng hay hôm nay Ngài quá bộ đến Linh Mục này có việc chi truyền đạt?

Thượng Thư: Đa tạ Ngài Tăng Cang. Truyền đạt thì không dám nhưng có thư của...

HT Liễu Đạt: (Đùa một chút cho thân tình) Hôm nay chắc quan Thượng Thư đến thế nào cũng có đem theo thư của Hoàng Cô cho bản tăng chứ gì?

Thượng Thư: Ô, Tôi đâu có dám làm chuyện ấy. Nhưng chú ý từ ...

KIM TIỀN HUẾ

...lâu. Các động thái của Hoàng Cô

Cả nội cung ai cũng tận tường

Sợ tai tiếng đến Ngài Tăng Cang, sẽ phiền lụy hơn

Ai cũng biết Ngài, vốn người giới tịnh

Luôn giữ vẹn toàn, và luôn khuyên nhủ với Hoàng Cô

Giữ gìn cách ngăn.

Mà không chuyên lay mai một, khiến Ngài lo ngại

Tìm cách dần xa, bớt giảng ở nội cung

Rồi khi Thế Tổ giá băng

Ngài nương tang sự lui về Linh Mục

Thái tử nối ngôi, dần dà ổn định, lấy niên hiệu là Minh Mạng./

HT Liên Hoa: (Nói) Cảm ơn quan Thượng Thư đã hiểu được lòng bản tăng. Hơn ba năm trời lui tời hoàng cung thuyết pháp, lòng tôi chỉ tâm niệm mong mang đến mọi người ánh sáng Phật pháp, hầu cai trị đất nước thanh an.

Thượng Thư: Sau thời gian tang lễ đức Thế Tổ, khi công việc triều nội sắp đặt tạm an, tân hoàng thượng bỗng nhớ đến Ngài và hỏi “Trẫm lâu nay quên bẵng đi việc thuyết pháp của Tăng Cang Liễu Đạt, không biết có ai để ý đến chăng?” Hạ quan thưa rằng vì quốc tang và lễ đăng quang của Bệ Hạ quá đa đoan ngại nhắc đến, chứ ngay cả Thái Hoàng Thái Hậu, Hoàng Thái Hậu và các cung nhơn vẫn mãi đợi chờ. Sau đó Hoàng Thượng nhanh chóng ban Sắc Dụ với tám chân thành cảm động...

HẬU TRƯỜNG : “*Trẫm ban Sắc...*

NĂNG TÌNH XƯA

Dụ, đến Ngài Tăng Cang

Trẫm vốn sinh ra tại Khải Tường năm xưa

Nơi Ngài Tăng Cang đang trụ trì

*Phúc mệnh quân vương từ Gia Định Sài Gòn
Nếu không có Ngài chu đáo sắp đặt
Thì ắt gì ta được toàn thân
Nay Phụ Vương đã băng hà diêu vợi
Ta thì mãi chìm trong bể bộn lo toan
Mà quên đi một bậc hiền Tăng
Vời ân tình cao hơn núi Thái
Và cung hoàng vắng tiếng giảng kinh
Trẫm thật vô tâm với người ân trọng
Nay Trẫm ban ra Chiếu Dụ
Hy vọng, Khanh đáp tạ
Đáo sự cung hoàng thuyết pháp như xưa
Lo tròn “Bồ Tát hạnh” viên dung
Mà vào cung thuyết pháp như thường
Cho Trẫm đây và nội cung được nhờ./.*

HT Liên Hoa : (Nói) Bần tăng xin cậy nhờ Quan Thượng Thư khi hồi trào chuyển lời đa tạ tấm lòng của Hoàng Thượng.

Thượng Thư : Vậ Tăng Càng Ngài dự định bao lâu nữa mới tái nhập nội cung dâng đàn thuyết pháp. Có lẽ Hoàng gia đang rất trông chờ, nhất là ...Hoàng Cô!

HT Liên Hoa: Lệnh trên Hoàng Thượng ...

CỔ BẢN

1- ...ban ra.

Ý thiết tha âm cần như vậy

2- Bần Tăng nào dám kháng bất tuân

E trái đạo quân thần.

Thượng Thư: 3- Vậ khi nào ấn định ngày đi

Xin Tăng Càng vui lòng báo lại

4- Hạ quan tôi chuyển lời

HT Liên Hoa: Bần tăng thấy có lỗi hai năm qua

5- Cũng có rất nhiều lý do

Mong Hoàng Thượng và nội cung hiểu đặng

11- Bây giờ và mãi về sau

Sẽ nói lại việc tốt đẹp này

Thượng Thư: 7- Thiệt là phước lớn cho Hoàng gia

Luôn có Ngài bên cạnh

8-Vậ là các ngày Sóc-Vọng thường khi

Và hàng tháng mỗi tám ngày

9- Nơi cung hoàng âm pháp lại vang lên

Làm ấm thêm thâm tình đạo vị

12- Hạ quan sẽ về tâu báo lại
Giờ xin bái biệt Ngài./ (tạm dứt)
(HT Liên Hoa tiễn Quan Thượng Thư ra về)

Cảnh Chín (Cảnh nơi tư cung Hoàng Cô, một thời gian sau)

Hoàng Cô: Ngài Tăng Cang Liễu Đạt quả đã giữ đúng lời hứa. bây giờ hoàng cung đã trở nên ấm áp hơn khi có tiếng giảng kinh thường xuyên. Công lao này phần lớn nhờ Quan Thượng Thư đánh tiếng nhắc nhở Hoàng Thượng.

Hoàng Thái Hậu (Trước là Hoàng Hậu): Bồn Cung thấy Hoàng Cô mới chính là người có công hàng đầu mới phải?(trêu chọc)

Hoàng Cô: (Hòn mác)Bây giờ Hoàng Tỷ đã trở thành Thái Hậu của vua rồi, định quên một Hoàng Cô cô đơn cô độc này hay sao?

Hoàng Thái Hậu: Hoàng Cô lại giận nữa rồi. Công Chúa Long Thành đã vào lại Gia Định tu học, còn lại mỗi Hoàng Cô lẽ nào bồn cung không quan tâm lo lắng hay sao?

Hoàng Cô : Nhưng lo lắng quan tâm là lo lắng quan tâm việc giữ chân Ngài Tăng Cang Liễu Đạt để Hoàng Gia mình nương tựa phước báu kia.

Hoàng Thái Hậu: Hoàng Cô nói không...

PHONG BA ĐÌNH

...sai, Hoàng Cung ta phước lớn. Còn gì cao hơn,
Được nghe tận tường Phật pháp, Thì phải ráng luôn giữ gìn
Nhưng mà chuyện đời. Khó bề thuận chiều, với mình mãi mãi.
Nên khó luận bàn,

Hoàng Cô: -Vậy là Hoàng Tỷ muốn buông xuôi, để cho phước báu,
Đi ở mặc tình. Mà đành buông tiếng vô tâm.

Hoàng Thái Hậu:- Hoàng Cô em hỏi, chớ vội lo xa vời
Phải đâu ta không biết, gìn giữ chân vị tăng tài.
Bao nhiêu ngày. ở Khải Tường
Mình còn nợ tiếng nghĩa ân.
Nay thêm, nơi cung hoàng, mình nặng mang
Ồn người khai tâm, pháp nhiệm màu, Phật cao vời

Hoàng Cô: - Vậy sao Tỷ cứ băng quơ, buông lời chọc ghẹo
Em tưởng mình đang lạc chốn non bông./

(sang)KHỐC HOÀNG THIÊN

Hoàng Thái Hậu: với bậc xuất gia, mình nên ý tứ
Dẫu có thâm tình cũng phải giữ
Đối xử đàng hoàng cung kính mới nên
Dù Hoàng gia hay ở Nội Cung này

Hoàng Cô: -Pháp Phật mệnh môn trí người lại nhỏ nhoi

Nên muốn nghe giảng hoài thôi.
Bằng cách làm sao giữ Ngài Tăng Cang lại
Ở mãi Cung Hoàng thuyết pháp độ sanh
Cho đến khi ai nấy am tường
Giáo lý thâm huyền Phật ban
Đánh mất cơ duyên to lớn lần này
Biết bao đời có đây./.

Hoàng Thái Hậu(*Nói*) Kìa, có Thái Hoàng Thái Hậu đến, Hoàng Cô Hoàng Cô khéo giữ khẩu ngôn của mình.

Cả Hai: Dạ chúng con xin bái kiến Thái Hoàng Thái Hậu. Chúc Thái Hoàng Thái Hậu vạn an.

Hoàng Cô: Dạ thỉnh Thái Hoàng Thái Hậu an tọa.

Thái Hoàng Thái Hậu : (*Ngồi xong*) Ai Gia vừa ở chùa Thúy Vân về. Ngôi chùa thiết ung ý Ai Gia. Ta thật có phước khi có được đưa cháu-hoàng thượng rất hiếu đễ. Đã xây tặng để chúc thọ Ai Gia bảy mươi tuổi vừa rồi.

Hoàng Cô: Hoàng thượng có đề câu đối *Thánh tức thị Phật, Phật tức thị Thánh* có nghĩa chi vậy ạ?

Thái Hoàng Thái Hậu : À , ý nói Thánh ở đây tức là chỉ Ai Gia và Phật trong lòng mọi người, cũng chính là bậc mẫu nghi thiên hạ. À mà Các cung như đang bàn chuyện gì mà từ xa Ai Gia đã nghe sôi nổi quá vậy?

Hoàng Thái Hậu: Dạ chúng con đang nhắc đến ý nghĩa bản kinh Kim Cang mà nhiều năm nay được Hòa Thượng Tăng Cang Liễu Đạt truyền giảng cho hậu cung ạ.

Thái Hoàng Thái Hậu: Ủ , như vậy là tốt lắm đó. Từ thời Thế Tổ Gia Long cho đến nay Ngài Liễu Đạt đã nhiều lần giảng bộ kinh này. Bởi vậy nương theo tánh đức vua cha quá cố, và công hạnh to lớn . Hoàng thượng bây giờ cũng tặng cho Ngài Liễu Đạt là Hòa Thượng Liên Hoa.

Hoàng Cô: (*Nhanh nhẹn*) Dạ thưa Thái Hoàng Thái Hậu, bộ kinh này con nhớ nhất là bốn câu kệ.

(*Ngâm Hơi Quảng*)

Nhược dĩ sắc kiến ngã , Dĩ âm thanh cầu ngã

Thị Nhơn Hành tà đạo, Bất năng kiến Như Lai.

Hoàng Thái Hậu: Có nghĩa là :Nếu dùng sắc thấy ta, Dùng âm thanh cầu ta, Người này hành tà đạo, Chẳng thể thấy Như Lai.

Thái Hoàng Thái Hậu: Vậy là quá rõ...

SƯƠNG CHIỀU

...rồi. Phàm ở đời trước ô, có hình tướng ta nhìn

Đều là không thật có. Vì nó được xây bởi thành , trụ, hoại diệt thôi.

Hoàng Cô: -Cái gì khi, còn bị vô thường chi phối luôn

Thì đương nhiên , nó không thật có đâu.

Thái hoàng Thái Hậu:- Này Hoàng Cô. Phải nhớ ghi
Chính Hoàng Cô là người luôn đấm sặc
Phải học thuộc kinh này, để thấy vô thường bên ta.
Mình nhìn Phật thân, ba mươi hai tướng hảo đẹp trần
Thì Phật không trong tướng ấy
Ai Gia mong Hoàng Cô ngày càng tỉnh tâm.
(sang)TÚ ANH

Hoàng Thái Hậu: - Lòng, hiểu ra, những lời của Thái Hoàng
Từ chốn thâm sâu của kinh Kim Cang.

Hoàng Cô: - Con xin khâm tuân, lời lo âu của Thái Hoàng Thái Hậu
vừa ban
Sẽ cố gắng trau dồi, đức hạnh lẫn cung cách Hoàng Cô.

Thái Hoàng Thái Hậu:- Ai Gia không trách hay lo phiền
Chỉ mong lưu ý việc này, mới giữ gìn nét đẹp hoàng cung.
Đừng để thiền sư Liễu Đạt biết đến lụy phiền
Phải nên cung kính đúng phận mình
Ai Gia chỉ bấy nhiêu lời./.

(Nói) Ai Gia nghe các hậu trong cung say mê tìm hiểu Phật pháp, ta rất mừng. Nhưng nên cố gắng không để Ngài Tăng Cang Liễu Đạt bị phân tâm điều chi. Nhất là Hoàng Cô. Hoàng Cô vốn có tâm nhiều xúc cảm, dễ ngã theo ảo tưởng, thì Kinh Kim Cang này rất ý nghĩa cho Hoàng Cô và cả Nội Cung này. Thôi, sẵn ghé thăm và có bấy nhiêu lời, Ai Gia hồi loan đây.

Hoàng Thái Hậu: Dạ xin cung tiễn Thái Hoàng Thái Hậu. (Khi Thái Hoàng Thái Hậu lui gót, Hoàng Thái Hậu đến bên Hoàng Cô) Thái Hoàng Thái Hậu thật lòng lo lắng cho Ngài Liễu Đạt. Hoàng Cô chớ quá lo lắng.

Hoàng Cô: Dạ , em hiểu mà .

Hoàng Thái Hậu: Hoàng Cô biết đó. Đã nhiều năm qua, các pháp hội chùa Giác Hoàng trong nội cung này luôn được Ngài Tăng Cang giảng giải thường xuyên. Sống xa xứ, xa chùa Tổ thân yêu hỏi ai không nhớ về chốn cũ nơi xuất phát niềm tin Phật pháp cao...

VONG CỒ

5-...vời... Chim có tổ người có tông chân lý bao đời...

Nhiều khi ta cũng muốn tâu lên cùng bệ hạ , làm hết sức mình để mong Ngài ấy có niềm vui-

Nội cung ta cảm thấy có lỗi với Ngài Tăng Cang, vì đã giấu nếm hung tin bản sư y chỉ của Ngài viên tịch. Bởi "*On giáo dưỡng một đời nên huệ mạng, Nghĩa ân sư muôn kiếp khó đáp đền*".

Hoàng Cô: (Nói đậm)

— Cũng chỉ vì muốn Ngài ở lại với cung nhơn lâu bền như mong đợi,

đem ánh sáng nhân từ của Phật học truyền trao.

Hoàng Thái Hậu: Đạo nghĩa Tứ âm con nhà Phật luôn xem trọng. Mình vì quyền lợi Hoàng gia mà biến Ngài thành người đệ tử bất hiếu.

Hoàng Cô: (TRỞ VỀ VỌNG CỔ câu 6) Đó là thời gian Ngài say sưa với bản kinh Kim Cang, truyền hết cho Nội Cung chỉ biết tường tận điều huyền diệu. Mình nhận được nơi Ngài quá nhiều điều cao cả, nở lòng nào cho hay tin dữ chốn quê xưa. Ngài sẽ trở về thọ tang ơn Thầy cũ, bỏ lại nơi cung hoàng niềm quạnh vắng mênh mông-

Hoàng Thái Hậu: (ca tiếp) Nhìn Ngài Tăng Cang miệt mài trong từng Pháp Hội, lòng ta đau với tội lỗi vô cùng.

Hoàng Cô: Lỡ rồi phải biết tính sau

Mong Ngài hiểu đặng vì sao có này

Có ngày ta sẽ giải bày

Nói lời tạ lỗi mong ngài bao dung./.

Hoàng Thái Hậu(Nói) May mà Thái Hoàng Thái Hậu không biết chuyện này. Nếu biết chắc chúng ta sẽ bị quả trách lăm đó.

Cảnh Mười (Nơi Phương Trượng Đường chùa Linh Mục. HT Liên Hoa đang có tâm trạng không vui. Thường Tâm thấy thế rất lo lắng)

Mật Đĩnh: Dạ bạch Thầy sao hồi sáng tới giờ con thấy Thầy có vẻ u buồn quá vậy? Thầy có chuyện gì không vui sao?

HT Liên Hoa: Các vị quan ở Gia Định ra châu Hoàng Thượng, sáng nay có cho ta hay một tin buồn.

Mật Đĩnh: Dạ tin buồn?

HT Liên Hoa: Phải, tin buồn! Hòa Thượng Bôn sư y chỉ của ta đã viên tịch rồi! (Đàn dạo Xuân Nữ) Nhưng đáng buồn hơn là thầy ta đã viên tịch từ hơn hai năm rồi. Vậy mà ta chẳng hề hay biết. Một người đệ tử như ta liệu có còn xứng đáng hay không?

Ta nhớ lại thưở trước khi người thầy đầu tiên là Hòa thượng Minh Vật-Nhứt Tri viên tịch năm Bính Ngọ (1786). Cô thế một mình đành nương tựa với đồng sư. Ngài hy sinh tất cả cho ta, từ kiến thức kinh-luật-luận đến nhãn quan cõi hồng trần đa sắc. Ta tôn Ngài là Bôn sư y chỉ, để tiếp tục con đường hướng tới bờ giác ngộ còn xa.

Nhờ phước báu, hồng ân Tam bảo ấy, ta được tiến cử Tăng Cang, trụ trì ngôi quốc tự Linh Mục này, làm rạng rỡ tông môn, xứng danh hàng Thích tử.

Ngày ta cất bước tạ từ về Kinh Đô nhận chiếu chỉ, Ngài ân cần gửi gắm tất cả niềm tin. Ngồi giữa kinh đô những tháng ngày xa cứ ấy, ta luôn dõi hướng Nam kia luôn có ánh mắt và trái tim Ngài đang trông đợi. Ta cũng nhiều bận đệ trình tâm nguyện với Hoàng Thượng,

muốn được trở về lại chùa xưa, tiếp tục hầu thầy và nối lại con đường tu học ở Gia Định, nhưng tất cả đều không được. Không ngờ hôm nay nhận được tin Ngài ra đi như thế này đây. (dứt đàn đạo).

Mật Đĩnh : (ái ngại) Thầy!

HT Liên Hoa: Thôi! Con đem bút mực đến đây cho Thầy. (Mật Đĩnh đi) Với nỗi đau buồn của người con xa xứ như vậy, hy vọng Hoàng Thượng sẽ chuẩn y

Mật Đĩnh: (đem nghiên mực và bút đến) Dạ bạch Thầy đây ạ.

HT Liên Hoa: Được rồi. Con để đó cho ta. (Đặt một tay lên vai Mật Đĩnh) Mật Đĩnh! Rồi thầy trò mình lại có chuyến xuôi Nam, hồi quy xứ xa bao nhiêu lâu nay buồn nhớ. Con hãy vào chuẩn bị hành trang, đợi khi được Hoàng Thượng chuẩn y thì ta lên đường.

Mật Đĩnh : Dạ!(vào)

HT Liên Hoa: (cầm bút viết thư)

Tiếng Hâu Trường : Năm Minh Mạng thứ tư. Ngày lành tháng tốt năm Giáp Thân (1823)

HT Liên Hoa: Muôn tâu Thánh Thượng
TRƯỜNG TƯỜNG TỬ

Kể từ...

- 1- khi. Tiến bước Kinh Thành
- 2- Bốn năm trường, được cận kề, bên Hoàng Thượng
- 3- Nhờ có, ơn Tiên Đế, trọn chữ đạo nghĩa ân
- 4- Giúp bản tăng, hoàng hóa nơi cung son
- 5- Ban chức, trụ trì Linh Mục xưa
- 6- Tăng Cang này, Độ Diệp Giới Đạo
- 7- Biết bao ơn Vua lộc nước tràn đầy

Nói sao cho vừa con tim

- 8- Trong thời gian nơi Linh Mục rất an nhiên
- 9- Gặp gỡ các quan nhân, chẳng một lần lo âu
- 10- Nhưng nay duyên cận phúc hết rồi
- 11- Bản tăng đành thuận thể xuôi theo./

(Vô Vọng Cổ ngay)

15) Tin từ Gia Định chùa xưa Sắc Tứ Từ Ân, Quốc Ân Khải Tường đưa đến. Thầy của Bản Tăng đã an nhiên thị tịch lâu rồi...

Khiến tất dạ xốn xang luống những bồi hồi...

Một mát mát to lớn mà hai năm qua Bản Tăng không hề biết, cho đến tận bây giờ mới nhận được hung tin-

Nghĩa Thầy trò tình đạo kết minh linh, không sao một sớm một chiều đền đáp. Vậy dòng thư này kính đệ trình Hoàng Thượng, hãy để bản tăng thực hiện chữ hiếu cao vời.

16) Xin thôi chức trụ trì chùa Linh Mộc, ngừng việc giảng kinh trong nội cung cho các cung hoàng...

Mong Hoàng Thượng gia ân thẩm xét cho lòng...

Đường xuôi Gia Định vẫn không quên tấm thanh tình to lớn, những gì bản tằng được hưởng ở Đền Kinh-

Cảm niệm công ơn Hoàng Thượng đã ban cho pháp hiệu Liên Hoa, bản tằng xin dùng đó mãi về sau để nhớ. Đó là cánh hoa sen không nhiệm tạp bần nhờ, Giới luật nghiêm minh xin giữ vẹn trọn đời.

Đê đầu bái tạ Quân Vương

Đường về Gia định dặm trường không quên

Mang theo ơn trả nghĩa đền

Một đời chi nhớ bên mình hôm nay./

Cảnh Mươi Một (Trên đường trở về Gia Định, hai thầy trò ghé chùa Từ Ân cáo biệt Tổ Ân – Mật Hoằng)

Tổ Ân Mật Hoằng: Ô kìa, Ngài Tăng Cang đi đâu mà hành trang cồng kềnh quá vậy? Thôi để xuống đi, vô ngồi uống trà cái đã.

HT Liên Hoa: Kính bạch Hòa Thượng. Hôm nay con đến đây trước là đánh lễ Ngài, sau nữa là dâng lời cáo biệt, xin phép cho con về lại chùa Từ Ân để cư tang cho cho Bản sư y chỉ của con. Con xin cảm ơn những sự giúp đỡ hết sức lớn lao của Hòa Thượng trong thời gian con trụ trì chùa Linh Mộc.

Tổ Ân Mật Hoằng: Việc ấy là việc bình thường của một tăng sĩ thôi. Nhưng tiện đây lão tăng này muốn hỏi Ngài là chắc vui lắm khi được trở lại chùa xưa?

HT Liên Hoa: A Di Đà Phật! Đúng vậy. Vì xa chùa, xa thầy và bạn đồng tu đã lâu, lòng cũng bồi hồi xúc cảm lắm ạ.

Tổ Ân-Mật Hoằng: (Cười lớn) Chứ không phải để chạy trốn một mối tình vương giả sao?

HT Liên Hoa: Té ra Hòa Thượng cũng đã biết sao?

Tổ Ân Mật Hoằng: Có gì đâu, bởi việc...

XÀNG XÊ

...này. Bấy lâu nay trong nội cung đã xâm xì to nhỏ

Nhưng Lão Tăng vẫn tin Ngài rất trang nghiêm giới luật

THì đâu có sợ gì chuyện nhờn ngài thị phi.

Lão tăng nay đã chín mươi tuổi

Qua kinh nghiệm tu hành của chính bản thân

Chỉ muốn nhắc Ngài một điều phải để ý lưu tâm

Đó là sự ham muốn của con người chẳng biết là bao

Đến khi chết đi vẫn thấy chưa dừng tham vọng

Chỉ có ai biết dùng, là biết đủ khôn ngoan
Cũng như Ngài bây giờ, biết dùng chức trụ trì Linh Mục đây
Đó là người không tham lam, biết nhìn xa trông rộng
7-Còn chuyện tình yêu nó xưa như trái đất này
Quan trọng là ta làm chủ, không để nó tràn ngập thức tâm
Như cây kim kia cứ xoay tròn vô tận
Thì sợi chỉ không thể nào chui được qua lỗ kim./(*tạm dirt*)

(*Nói*) Ngài tuổi chưa sáu mươi, cũng chưa phải là già, vả lại, danh vọng, tiếng tăm, sắc tướng là những điều giả hợp chứ không phải thật tướng. Ngài hãy nên thận trọng. (*Thóng trầm ngâm một chút*) Lão tăng này xa chùa Đại Giác đến nay kể cũng gần hai mươi năm rồi, nhưng dù sao ở đó còn có bậc long tượng thiền gia như Ngài Linh Nhạc Phật ý, Ngài Viên Quang ở Giác Lâm, nên lão tăng rất an tâm để lưu lại chốn kinh kỳ này, chờ ngày thoát hóa.

HT Liên Hoa: Mấy lời giáo hóa của Hòa Thượng đã làm cho con tỉnh giấc. Thật ra kể từ khi xuất gia đến nay, con đã học kinh-luật-luận rất nhiều, tất cả những sự việc đều được giải thích tỉ mỉ, nhưng với kinh nghiệm cá nhân của Hòa Thượng sẽ là bài học đắt giá cho đời của con mai này. Vẫn biết rằng ...

KIM TIỀN BẢN

Xưa nay, sắc dục là điều tệ hại
Nên con cố gắng tránh xa như lời Phật dạy A Nan
Mặc dù A nan đã giúp cho người nữ được Phật độ
Vậy mà vẫn bị nạn tai Ma Đãng Già suýt hại thân
A Nan hỏi Phật vậy với nữ giới con phải làm sao
Phật mới dạy rằng nên đứng từ xa
Chớ gần gũi và cũng không nên thân cận
Không phải phụ nữ ai cũng đều xấu hết đâu
Nhưng cứ tiếp tục ái ân là còn luân hồi tử sanh
Cho nên con quyết một lòng nguyện sẽ lánh xa
Tổ Ân Mật Hoằng:- Điều ấy thật tốt lành và cao quý biết bao
Nhưng ta nhắc lại chuyện xưa trước khi Ngài về Gia Định
Là chuyện tăng sĩ trẻ qua đò phải trả tiền gấp ba
Vì đã bịt mắt bịt tai không ngắm cô lái đò xinh đẹp
KHông thấy không nghe nhưng trong tâm đã nhìn hết trội
Nên dù giữ giới đức song còn cần phải trực diện nghiệp
duyên./.

HT Liên Hoa(*Nói*) Cảm ơn Hòa Thượng đã nhắc lại câu chuyện đầy thiền vị.
TỔ Ân Mật Hoằng: Đây chỉ là câu chuyện trong muôn vàn câu chuyện khác
thôi. Vấn đề là phải biết dừng lại ở tâm; chứ không phải dừng lại ở nơi nào

khác. Lão tăng này chỉ mong những ngày ở chùa Từ Ân, Ngài sẽ cõi trói cho mọi oan nghiệt cuộc đời.

HT Liên Hoa; Con xin tạ ơn Hòa Thượng.

Cảnh Mười Hai (Trong khuôn viên chùa Linh Mục, Hoàng Cô vì biết HT Liên Hoa không sớm thì muộn cũng quay về Gia Định nhưng không ngờ được Hoàng Thượng chuẩn y quá nhanh , nên giả vờ đến thăm hỏi với trạng thái bàng hoàng)

Hoàng Cô: (hỏi một vị tăng) Dạ bạch thầy, Ngài Tăng Cang có còn ở trong Phương Trượng đường không ạ?

Tăng 1: Dạ, Sau khi vừa xong lễ Đại Tường của Đức Thế Tổ, được Hoàng thượng chuẩn y, Ngài ấy đã lên đường về Gia Định ba hôm nay rồi ạ.

Hoàng Cô (Gương mặt thoáng buồn nhưng cố trấn tĩnh) Ngài ấy đã đi ba hôm rồi ư?... Ôi thật là tiếc quá! Ta định đến để hỏi đạo vài câu thắc mắc... nhưng thôi xin chào thầy nhé. (đi ngang phương trượng đường, đứng lại một chút) Nơi này, bậc thềm này từng in gót hài của người ta ngưỡng mộ... Giờ vắng vẻ, buồn tẻ như vậy ư? (Đến bên chân tháp Phước Duyên, Hoàng Cô mân mê từng bờ vách rêu phong đầy tâm trạng) nơi này, ta từng được nghe lời người âm trầm truyền trao ý Phật.

LÝ GIAO DUYÊN

Cũng đá rêu-phong

Cũng âm mùi vôi-cũ

Cũng nắng xuyên-hồng

Cho hoa lá –cười

Mà bóng người xưa-đâu

Sao vẫn nghe bên-tai

Tiếng ai trầm và ám thân- thương

Ôi sao ta chậm bước chân rồi

Cõi lòng này chưa tỏ cùng ai

Để bây giờ nhận Bắc én Nam./.

HT Liên Hoa(xuất hiện trong tưởng tượng của Hoàng cô) Hoàng Cô!

Hoàng Cô (mừng rỡ) Hòa Thượng Tăng Cang? Đúng Ngài rồi. Đệ tử biết mà, thầy đâu nở bỏ lại kinh thành này một khoảng trời còn nhiều hoa bướm.

HT Liên Hoa: Phải, bản tăng còn ở bên Hoàng Cô để nương nghiệp dĩ của người hóa độ.

Hoàng cô: (mừng rỡ) Phải mà, Nghiệp dĩ đệ tử còn mang lắm phiêu trầm khôn tả, chỉ có Ngài Tăng Cang mới hóa giải cho....

VONG CỒ

4)- ....lòng.

Dù không dám nói ra như nguyên vẹn không mòn...

HT Liên Hoa: - Đối với bản tăng Hoàng Cô vẫn là người đệ tử thân tín, đối với Phật đạo Hoàng Cô là người Phật tử tín tâm-

Hoàng Cô:- Cho nên người thầy không bỏ đệ tử phải không, Ngài hãy nói đi cho lòng đệ tử này yên dạ. Ta trở lại hoàng cung với niềm vui khôn tả, rằng vẫn bên ta người thầy yêu quý vô cùng./

HT Liên Hoa; (Nói) Phải Bản tăng vẫn ở bên Hoàng Cô!

Hoàng Cô: (Mình rở như hoang tưởng) Phải, Phải (Bất chợt tường vôi lạnh của tháp Phước Duyên khiến Hoàng Cô giựt mình tỉnh mộng. Hoàng Cô bèn lên nhìn quanh đây e thẹn)

Cảnh Mười Ba (Tại chùa Từ Ân Gia Định. Khi HT Liên Hoa về đến và ngồi nghỉ vài ngày sau. Mọi người vẫn còn đến viếng thăm)

Hậu Trường: Một buổi sáng tháng mười năm Quý Mùi (1823)

Viên Quang: Nghỉ ngơi mấy tháng qua, bây giờ Ngài thấy khỏe chưa?

HT Liên Hoa: Đa tạ Ngài, đã khỏe hơn rồi ạ. Thời gian qua , Ngài và tăng chúng chùa Giác Lâm có bình an và Phật sự có hanh thông không ạ/

Viên Quang : Vẫn bình thường tu học giữa chốn trần gian đó thôi.(thở ra) Nhớ lại chuyện của gần bảy năm về trước. Lúc còn tại thế Hòa Thượng Phật ý Linh Nhạc có mối lo lắng khôn nguôi về Ngài. Chuyện đó có đúng không?

HT Liên Hoa: Đúng là khi hoàng hóa ở kinh đô Huế, có Hoàng Cô, em của đương kim hoàng thượng Minh Mạng , từng là đệ tử , thọ Bồ Tát giới, tôi đặt cho pháp danh là Tế Minh-Thiên Nhựt, có tình cảm luyến ái sâu đậm, muốn ràng buộc tình duyên, nên tôi âm thầm bằng mọi cách lánh xa và tìm viện tất cả lý do để được trở về đây.

Viên Quang: Chà coi bộ cũng lâm ly lắm đây. Khi nào thật sự khỏe hẳn , xin Ngài hãy kể lại cho lớp tăng chúng trẻ nghe chuyện này để cùng nhau chiêm nghiệm thêm lời Phật dạy.

HT Liên Hoa : Vâng, Đương nhiên rồi. Tôi xin hứa.

(Bỗng dừng ai đó cất giọng ngâm bài thơ Nhớ Chùa)

Hậu Trường : **Biết đến bao giờ trở lại quê
Bâng khuâng lòng gởi nhớ nhưng về
Tang thương dâu bể có bao nhiêu nữa
Cũng nguyện cho chùa khỏi tái tê.**

Viên Quang: (tiếp ngâm) Chuông vắng nơi nao nhớ lạ lùng
Ra đi ai chẳng nhớ chùa chung
Mái chùa che chở hồn dân tộc
Nếp sống muôn đời của Tổ Tông.

HT Liên Hoa: Khi còn ở kinh đô Huế, Tôi cũng hay ngâm nga bài thơ này cho bớt nỗi nhớ chùa xưa. Thi sĩ Huyền Không thật chí lý phải không ngài?

Viên Quang: Tuy chùa Từ Ân , chùa Khai Tường này không to lớn và khang trang như Linh Mục hay Quốc Ân ở kinh thành...

HT Liên Hoa; Nhưng nó cứ gợi nhớ, gợi thương rất nhiều trong lòng mình khi mỗi đêm về cô đơn giữa đé kinh.Đúng là...

NHAN VỀ

Bao. Danh vọng kia, khanh tướng kia, công hầu chung quanh
Đã bao đời, sự thế hơn thua.

Ta đã , lao vào tử sinh ấy, để trui rèn,
sự sống còn, cho đến bây giờ.

Giờ, như đang, sống thấy ta, mới biết quý yêu

Nhìn, chùa xưa, lòng băng khuâng xúc cảm khôn vừa./.

Viên Quang: (Nói) Mái chùa trong mọi biển cố đều che chở cho ta, cho cả Hoàng Gia, cả dân tộc này trong khi cùng San Hà oảng mình trong nguy biến. Vì vậy cái duyên này mới đặng cái duyên kia, mấy thầy tu mới khổ!

(Cả hai cùng cười vui như rũ bỏ hết bao phiền muộn vừa qua. Bỗng thị giả Mật Đĩnh vào báo khiến niềm vui bị đứt đoạn)

Mật Đĩnh : Dạ bạch Thầy, Quan Trấn Thủ Gia Định vừa cho hay là Hoàng Cô vâng lệnh vua Minh Mạng vào Gia Định để cúng dường chùa sắc tứ Từ Ân và sắc tứ Khai Tường. Bây giờ thỉnh Thầy ra đại điện để tiếp Thánh Chi của Vua ạ.

(tất cả theo HT Liên Hoa ra Đại Điện chùa Từ Ân tiếp Thánh Chi)

Cảnh Mười Ba (Tại đại điện chùa Từ Ân, HT Liên Hoa và Tăng chúng đang đứng lắng nghe Thánh Chi do đại diện Quan Trấn Thủ Gia định tuyên đọc)

Quan Gia Định: Thừa lệnh Quan Trấn Thủ Gia Định, tôi xin tuyên đọc Chiếu Chỉ của Hoàng Thượng vừa được gọi tới . Xin Hòa Thượng Liễu Đạt cung nghinh. (Nói xong trân trọng tuyên đọc)

Minh Mạng tứ niên thập nguyệt kiết nhật (Quý Mùi 1823)

Hoàng Thượng Chiếu Viết:

Hòa Thượng Liên Hoa nhã giám.

Từ khi Ngài rời kinh đến nay đã gần mười tháng rồi, Trẫm ngày đêm thương nhớ, lo toan; không biết Ngài về lại chùa xưa có bình an không?. Riêng Linh Mục quốc tự và chùa Giác Hoàng tại nội cung vẫn luôn ghi dấu chân Ngài để lại. Để thể hiện tấm lòng của Trẫm và Hoàng Gia, Cô của Trẫm sẽ vào đến Gia Định trong nay mai, mang theo mấy trăm quan tiền và tứ vật dụng để cúng dường chùa sắc tứ Từ Ân và chùa Khai Tường. Kính mong Ngài doãn nạp.

Riêng Hoàng Cô sẽ tạm nghỉ trong dinh tại thành Gia Định, rồi sau đó sẽ đến hai chùa này và sẽ tạm nghỉ tại chùa Sắc Tứ Từ ân cho đến ngày Hoàng Cô trở về lại Kinh Đô.

Khâm Thử.

Tất Cả: Hoàng Thượng Vạn Tuế! Vạn Vạn Tuế!

(Sau khi quan binh lui gót, HT Liên Hoa có chút biến sắc nhưng vẫn cố gắng tỏ ra cứng rắn)

Viên Quang: Sư Huynh Tăng Cang nghĩ sao?

HT Liên Hoa: Chuyện chẳng đáng dừng!

Viên Quang: Sư Huynh cứ thố lộ xem nào.

HT Liên Hoa: Trước sau gì bản tăng này cũng có chuyến qua chùa Giác Lâm để hội ý với Ngài về việc này. Thôi thì sẵn đây thì bản tăng xin nói rằng...

TỨ ĐẠI OÁN

1.Nguyên.

- Từ lâu muốn cắt đứt sợi dây liên hệ này
2. Với Hoàng Cô và cả Triều đình
Đã đôi ba lần tấu trình thiên nhan
- 3.Mà không, được chấp thuận lòng
Khiến trong lòng đứng ngồi không yên
4. May thay tin sư phụ tịch viên
Bản tăng mới được ra về
5. ...Giờ ngờ đâu
Tưởng chốn bình an mà Hoàng Cô lại đến
- 6.Khuấy động Từ Ân và cả Khai Tường
Giờ không biết có nên lánh đi không./*tạm dứt*)

Viên Quang(*Nói*) Không nên!

VONG CỒ

- 1- Nếu Hòa Thượng sư huynh vắng mặt không ngờ...
Thì sẽ đắc tội với triều đình...
Với Hoàng Cô thì thắc mắc chông chọc mắc, khéo khéo gợi trí tò mò mà đeo đuổi không thôi-
Hơn nữa với tăng chúng trong chùa, sự lánh mặt của sư huynh càng gây thêm bao thắc mắc. khi ấy cái không tốt sẽ nghiêng hẳn về sư huynh, tác động tinh thần thêm bao rắc rối.

Lý Con Sáo (*8 nhịp cuối*)

HT Liên Hoa: Lòng dạ lòng trong bao tháng năm

Đã an chưa một khối tình say

Tâm chân thành nguyện với chư thiên

Mà nghiệp duyên cứ theo cùng ta.

Viên Quang(*TRỞ về Vọng Cổ câu 2*)

2- Sư Huynh nên định tâm cố gắng, giữ cho bình an thanh thản như thường...

Đừng gây thêm ra bao biến động khôn lường...

Nhất tâm cầu chư Phật luôn gia hộ, để sáng suốt hành xử hợp tình hợp lý với Hoàng Cô-

HT Liên Hoa: Nhưng hợp lý là hợp lý ra sao.

VIÊN QUANG: Điều đó chỉ mỗi mình sư huynh biết. Đừng hỏi người khác vì biệt nghiệp của mình, mong rằng mọi chuyện rồi sẽ qua đi./(*Dứt Vọng Cổ*) Thôi! Bấy nhiêu lời với sư huynh, giờ ta phải trở về Giác Lâm rồi. Xin bái biệt.(*Đi*)

HT Liên Hoa: (*Vãn thân thờ*) Chẳng lẽ nào một mối nghiệp xưa giữa mình và Hoàng Cô nay lại tái hiện. Người con gái thùy my, đoan chánh vẫn một lòng đợi chờ tình lang là chàng nho sinh đã sống cuộc đời đạo hạnh?

- Cảnh Mười Bốn (*Cảnh trong đại điện chùa Từ Ân, Hoàng Cô được các quan thành Gia Định tháp tùng lễ Phật*)

Hậu Trường: Ngày rằm tháng mười năm Quý Mùi (1823)

(sau khi cùng các quan lễ Phật xong, dạo quanh vài bước ngắm toàn cảnh chùa, Hoàng Cô lúc này tuy tuổi đã gần 60 nhưng nhan sắc vẫn mặn mà và luôn muốn thể hiện mình vẫn còn là một "tiểu thư" đài các)

Hoàng Cô: Nay các khanh! Nhờ các khanh về báo lại quan Trấn Thủ, Hoàng Cô sẽ ở lại chùa Từ Ân này cho tới lúc hồi kinh.

Quan 1: (*Ra vẻ lo lắng*) Dạ bẩm Nương Nương...

Quan 2: Dạ hạ quan xin Nương Nương nghĩ lại, đây là chùa ...

Hoàng Cô:Bổn cung từ dậm ngàn đế kinh vô đây, trước là vì tâm thành lễ Phật và còn rất nhiều điều cần phải thỉnh giáo Hòa Thượng Tăng Cang Liễu Đạt. Mong các khanh hãy giúp đỡ.(*Nói xong vẫn bình thản ngắm cảnh tiếp tục*)

Quan 1: (*Đợi Hoàng Cô bước lên trước khá xa, nói nhỏ với các Quan chung quanh*)Đại huynh nghĩ xem, đây là chùa Tăng, Cớ chi...

TAM PHÁP NHẬP MÔN

13- Hoàng Cô làm vậy,

Quan 2: -Làm vậy khiến người ta nghĩ bậy
Tại hạ cũng muốn bó tay

Quan 1: -Làm sao chúng ta ngăn cản
Để không mắc tội với chùa

Quan 2: -Nhưng nghĩ là chùa. Ai muốn đến
Thì cứ đến, sao ngăn cản

Huống Hoàng Cô, thiệt khó vô cùng
Quan 1: (II) – Đại Huynh nghĩ chi lạ vậy
Đành rằng cửa chùa mở rộng
Nhưng việc ở lại dài lâu
Lại thân là một người nữ
Tại hạ thấy hơi kỳ kỳ

Quan2: - Nhưng họ là người, hàng vương giả
Muôn cái gì mà hồng được
Tội cho lo lắng trụ trì./

Quan 1: (Nói- Thở ra) Ấy da! Thiệt khổ hết sức. Lúc thì nói sáng mai đi dâng hương lễ Phật ở Khải Tường, nhưng khi đến chùa Từ Ân này lại bào sẽ ở lại luôn!

Quan 2: Ấy chết, Hoàng Cô đứng nhìn chúng ta nãy giờ kia. Đi Nhanh lên!
(cả hai tắt tả đi).

Sa Di Mật Hạnh: (Chú có trách nhiệm động chuông đại hồng, nãy giờ nghe được cuộc đối thoại của Hoàng cô và các quan, nên nói với Mật Đĩnh)

Sư Chú làm thị giả cho Sư Phụ bao năm nay khi ở kinh đô Huế cho tới bây giờ. Chú có thấy gì lạ ở Thầy mình không?

Mật Đĩnh: Thầy vẫn bình thường

KHÔNG MINH TỌA LẬU

Thầy, có sao đâu. Lúc còn ở đế kinh
Vẫn lo tròn chức Tăng cang, lo tăng chúng Linh Mục xong
Rồi vào Giác Hoàng ở chốn hoàng cung
Đệ vẫn theo hầu kế bên.

Mật Hạnh: . Nhưng dạo này thấy Thầy hay suy nghĩ lắm
Không biết có phải chuyện này?
Thầy là người tu hành đứng đắn
Được Vua và Hoàng thái Hậu nể vì
Không biết điều gì khiến Thầy khó xử đây
Nhưng bà Hoàng Cô này muốn ở lại đây
Dưa muối nâu sòng có làm nản chí
Lá ngọc cành vàng nệm ấm chăn êm

Mật Đĩnh: -Nhưng thôi, chớ lạm bàn, Thầy hay được nguy to./

Mật hạnh: (Nói) Ừ, mà nếu có gì thì mấy chuyện đó có các Thầy Tri Khách và Tri Sự lo. Đệ hô chuông tiếp đây.

Cảnh Mười Lăm (Tại phòng dành riêng cho Hoàng Cô ở chùa Từ Ân hai ngày sau đó)

Hoàng Cô: Hôm nay Thầy đến vẫn an Hoàng Cô này sớm quá!

HT Liên Hoa: Thừa cũng đúng giờ sau mỗi lần công phu khuya đầy thôi ạ. Đã hai ngày rồi vẫn đều đặn như vậy theo ý muốn của Hoàng Cô.

Hoàng Cô: À à, chắc tại hôm nay nghe tiếng Thầy đọc kinh hay quá nên quên bẵng đi thời gian.

HT Liên Hoa: Dạ thưa Hoàng Cô, hai hôm nay ở chùa, chẳng hay Hoàng Cô có quen sống cuộc sống đạm bạc như tăng chúng không?

Hoàng Cô: Không sao. Dù có gian khổ hay khó khăn chi ta vẫn chịu được, miễn là hằng ngày được nhìn thấy Thầy, được nghe lại giọng đọc kinh thì không có chi...

SƯƠNG CHIỀU

Bằng. Thầy có biết không, bao năm tháng dãi dầu
Bôn ba khắp chốn
Ta đã khiêm cung, hạ mình biết bao nhiêu.
Chỉ mong sao, được gần bên Thầy luôn
Nói kết với nhau, sum vầy keo sơn.

HT Liên Hoa:- Nhưng thưa Nương Nương, chớ buông ra câu
Ái ân như thế.

Bần tăng xuất gia tu hành, trọn nguyên với đạo thiêng
Ơn Tam Bảo nặng mang, nhẹ gánh hồng trần
Làm sao có thể đáp tình Nương Nương như thế
Xin hãy giữ tâm với tình Thầy trò như xưa.

(Sang)TÚ ANH

Hoàng Cô: Từ lúc, nghe pháp giảng của Thầy
Đã hiểu nhiều hai chữ Sắc-Không
Nhưng sao tình yêu của ta

Ta bước qua không xong, Loay hoay chung quanh
Mong Thầy mở lượng hải hà
Mà thương xót Hoàng Cô này, vì nghiệp dĩ vương mang.

HT Liên Hoa: Không thể đáp ứng tiếp lời

Hoàng Cô có thể yêu cầu gì, bần tăng đáp ứng ngay liền
Chứ chuyện tình yêu thì dứt khoát không mong hãy hiểu dùm.
Bần tăng đã cạn lời, xin về tăng phòng.

VONG CÔ

Hoàng Cô: 4- Liễu Đạt Thầy ơi có lẽ Hoàng Cô ta đã hương tàn phai sắc,
không còn xứng với Tăng Cang tài đức song toàn...

HT Liên Hoa: Xin Hoàng Cô đừng nói thế, Bần Tăng dám đâu nghĩ thế bao giờ...

Hoàng Cô: Hay là ta để cho Thầy tự chọn một con đường, rồi ngày mai sẽ tiếp tục cuộc tính toán-

HT Liên Hoa : Trên đường đời chỉ có một tính toán, là đi theo con đường giải thoát.

Hoàng Cô: Chẳng lẽ tự đáy lòng ta phải dựa đến quyền uy, mong Thầy nghĩ lại để đi chung đường./(*Dứt Vọng Cô*)

Cảnh Mười Sáu (*trời vừa hừng sáng, hai chú Mật Đĩnh và Mật Hạnh-đang quét lá- trò chuyện ngoài sân*)

Mật Đĩnh: (*Vỗ vai*) Hồi nãy ăn tiểu thực sao không thấy Chú, bữa nay lại quét sân nữa, sao nhiều chuyện ngộ vậy ta?

Mật Hạnh: Ngộ cái gì mà ngộ! “Ngừ” ta đang lo cho sư phụ , rầu thúi ruột đây nè. Bởi vậy tui mới xin Thầy Tri Viên cho tui quét sân sớm một bữa để...

Mật Đĩnh: Ái chà, lại còn thế nữa hả?

Mật Hạnh: Mà Huynh nè. Theo Huynh thì bao nhiêu tuổi biết... yêu?

Mật Đĩnh: (*hết hồn*) Trời thần ơi! Sao chú bữa nay (*rờ trán Mật Hạnh*) Chú có sao hông?

Mật Hạnh☺(*Gạt tay Mật Đĩnh ra*) Sao là sao, “Ngừ” ta hỏi thiệt tình chớ bộ!

Mật Đĩnh: (*Nghiến răng nói nhỏ*) Thiệt tình cái kiểu này có ngày bị phạt quý cả bó nhang cho biết đó.

Mật Hạnh: (*Hờn mác*) Thôi, Huynh hồng hiền đệ, đã nói “Ngừ” ta nói thiệt tình, Huynh biết thì Huynh chỉ dạy cho đệ, còn nếu sai thì cứ la rầy để đệ sám hối chớ.

Mật Đĩnh: Ủ thôi cho Huynh xin lỗi há. Nhưng mà nói nhỏ nhỏ thôi nha, Thầy nghe được là hồng êm đầu đó. Mà hồi nãy đệ hỏi cái gì, nghe như sét đánh ngang mày nên quên hết rồi!

Mật Hạnh: Bao nhiêu tuổi thì biết yêu?

Mật Đĩnh: Huynh cũng làm sao...

XUÂN TÌNH

1- ...biết

Chúng ta dưới tuổi hai mươi nhưng ở chùa

2- Đây là chuyện của người lớn biết yêu

Mà yêu là sao huynh cũng chả biết gì

Mật Hạnh:- 3- Có lẽ biết yêu giống như ngồi tham thiền vậy

Khi con người mới sanh ra đã biết tham rồi.

Mật Đĩnh: 4- Nhỏ xíu sanh ra nào có biết gì?

Mật Hạnh: - Vậy chớ hai bàn tay cứ nắm chặt là gì đây?

14- Còn yêu thì sao ...

Mật Đĩnh: - thì sao vậy?

Mật Hạnh: Ai đâu có dạy bảo mình yêu bao giờ

15- Nhưng sao tim cứ lung lay khi gặp người đẹp nhìn

Mật Đĩnh: -Vậy Chú đã gặp và lung lay chưa?./.

Mật Hạnh: (Nói) Lung cái gì mà lung! Yêu mà còn chưa biết lấy cái gì lung với lay!

Hạnh Đĩnh: Thôi giỡn chơi chút xíu cho vui vậy mà, đừng giận Huỳnh nha. Có điều, Tuy yêu chưa biết là gì nhưng qua những cuộc tình thế gian thì mình có thể thấy rằng khi đã...

NAM AI

1- ...yêu

Thì không thể dừng lại bao giờ

2- Trừ phi người ấy tự chấm dứt thôi

Để sanh về thế giới an lành

3- Không còn tình yêu chỉ có tình thương

Mật Hạnh: - Nhưng lớn tuổi rồi, đã là Hoàng Cô

4- Lại không chú ý đến ngôn từ

Không ngại ngần bộc lộ yêu thương

5- Với một vị Hòa thượng tu hành

Chuyên giữ gìn giới luật tinh nghiêm

Mật Đĩnh: 6- Hơn bốn mươi năm trời

Hoàng Cô đeo đuổi không rời xa

6- Ở thế gian đâu thiếu gì đàn ông trai đẹp

Mà mãi đeo theo hình bóng vị Thầy già

Mật Hạnh: 7- Cầu mong Thầy luôn vững dạ kiên trì

Lướt nạn Ma Đăng Già một khi./.

Cảnh Mười Bảy (Trở lại cảnh căn phòng dành riêng cho Hoàng Cô tại chùa Từ Ân)

Hoàng Cô: Thầy bảo thầy không yêu Hoàng Cô này; nhưng Hoàng Cô này yêu Thầy thì sao?

HT Liên Hoa: A Di Đà Phật! Thì đó là quyền của Hoàng Cô.

Hoàng Cô: Nếu quả thật Thầy không yêu Hoàng Cô này thì Hoàng Cô sẽ tự tử!

HT Liên Hoa: Là Hoàng Cô tự quyết định lấy cho nghiệp dĩ của mình, chứ Bản tăng ...

XÀNG XÊ (LỚP XÊ)

16- này.

17- Đã phát nguyện xuất gia rồi. Thân tâm dành cho Phật pháp trọn đời.

18- Tôi đã thấy rồi. Đường dây luyến ái trói chặt kiếp luân hồi

19- Làm cho con người và vạn vật luôn khổ sầu
Đã biết bao lần Bần Tăng nói hết tâm can.

Hoàng Cô: 5- Nhưng nếu hai chúng ta tâm đầu ý hợp
Thì sẽ có một cuộc sống hạnh phúc dài lâu.

HT Liên Hoa: 6- Xin Hoàng Cô hãy buông bỏ những ý định không hay
Không khéo trở thành trò cười cho thiên hạ
7- Bần Tăng đây còn trách nhiệm với chùa này
Làm gương tinh tấn cho đồ chúng noi theo

Hoàng Cô: 8- Chẳng lẽ Thầy không mấy mai phút chạnh lòng
Bao nhiêu tin yêu đành sụp đổ sao đành./.

HT Liên Hoa: (nói) Bần Tăng đã cạn lời, xin tạm biệt (Đi dứt khoát)

Hoàng Cô: (Kêu với theo tuyệt vọng) Thầy, Thầy đừng đi.

Cảnh Mười Tám (Chú ý: Đây là cảnh không có lời thoại, chỉ có âm thanh của hậu trường hỗ trợ: Nơi Phương Trượng Đường, HT Liên Hoa y áo nghiêm trang đang quỳ dưới bàn thờ Phật tụng bài Sám Ngã Niệm-Hậu trường vang lên một đoạn bài Sám Ngã Niệm ;

“ Con nghĩ vốn từ vô lượng kiếp
Trái viên minh tánh khởi trần lao
Vào sanh ra tử chịu luân hồi
Hình dáng dị kỳ bao khổ sở
Nhờ duyên lành sanh nhơn loại
May gặp duyên xưa được xuất gia
Đắp y, cạo tóc, gọi là Sa Môn...”

sau đó HT Liên Hoa giải y áo, đến bên bàn viết ngồi xuống viết thư- Xong đâu đó rồi HT Liên Hoa với xách tay nải và bước ra khỏi Phương Trượng Đường lúc trời chưa kịp sáng. Trong các diễn biến này Mật Đĩnh vì đến sớm để hầu Thầy nên chứng kiến tất cả. Khi HT Liên Hoa bước đi, Mật Đĩnh bước vào cầm lấy lá thư đọc)

HT Liên Hoa(Từ hậu trường): Mật Đĩnh con!

Con là Thị Giả của Thầy lâu...

PHUNG HOÀNG

- 3- nay. Ít nhiều con cũng hiểu chuyện Hoàng Cô
Khi còn ở Hoàng Cung và ở Giác Hoàng
- 4- Hoàng Cô tham gia hết các buổi giảng
Nhưng thật ra đó chỉ là có ý theo Thầy nuôi mộng lương duyên
- 5- Để rồi hôm nay.
Vẫn còn theo chân đến tận chốn Từ Ân này
- 6- Khiến mấy hôm nay mái chùa ta rộn rã trong ngoài

- Thầy phải cố gắng thực hiện cao hạnh Nhẫn nhục
- 7- Để không thể làm động chúng trang nghiêm
Cho nên hôm nay Thầy quyết tâm thực hiện
  - 8- Tìm chốn lánh thân nơi Đại Giác ở Biên Hòa
Ở đó tinh tu nhập thất và sám hối nghiệp này
  - 9- Mọi việc nơi này, Thầy lo hết rồi
Con chỉ nhớ điều này thôi
  - 10- Là nếu có ai hỏi Thầy, vạn bất nhất hãy lám thỉnh
Nếu phải trả lời, thì làm sao hợp lẽ đạo thì nên
  - 11- Vì không muốn ai, biết đến nơi mai danh ẩn tích của Thầy
  - 12- Con hãy nhớ ghi mấy lời Thầy vừa nói
Để giúp cho Thầy vượt thoát qua ách nạn ngày nay./.

(Mật Đĩnh vội nhét bức thư vào vạt áo và lặng lẽ bước ra)

Cảnh Mười Tám (*Tại chùa Giác Lâm, Hoàng Cô và Mật Đĩnh đến*)

Viên Quang: A Di Đà Phật! Mới sáng sớm Hoàng Cô giá lâm bất ngờ, không kịp nghinh đón, mong Hoàng Cô xá tội.

Hoàng Cô: Thôi thôi tội lệ gì, Bồn cung đến đây cốt là để nhờ Thầy giúp cho một việc.

Viên Quang: Xin hoàng Cô cứ nói, bản tăng sẵn sàng nếu không ngoài khả năng và giới luật.

Hoàng Cô: Bạch Ngài, chú Mật Đĩnh đây và bồn cung muốn đến tìm Hòa Thượng Liên Hoa. Thầy biết Ngài ấy ở đâu xin chỉ giúp cho.

Viên Quang: Ô hay, Mới hôm trước bản tăng còn gặp bên Từ Ân. Chẳng lẽ Ngài ấy ...

Hoàng Cô: Ở chùa Từ Ân mỗi sáng như ...

XÀNG XÊ

...thường.

Hòa Thượng Liên Hoa sau thời kinh sớm

Đều đến vấn an tại phòng riêng và cùng nhau đàm đạo

Nhưng mới sáng này, không thấy đến, chẳng biết đi đâu

Viên Quang: -Thật tình thì ở Giác Lâm này cũng không có

Và cũng không biết tin tức gì liên quan.

Xin Hoàng Cô hãy tin lời kẻ xuất gia

Hòa Thượng Liên Hoa với chùa này có xa lạ chi đâu.

(Tạm dứt)

(Nói) Ấy chết! nãy giờ để Hoàng Cô đứng ở đây tiếp chuyện thật có lỗi, Bây giờ xin mời Hoàng Cô quá bước vào liêu dùng trà rồi ta nói chuyện tiếp.

Hoàng Cô: Xin vâng! (cả hai cùng vào liêu của Hòa thượng Viên Quang. Tới nơi Mật Đĩnh lễ phép đứng ở ngoài)

Viên Quang: (sau khi tự tay rót trà mời khách xong) A Di Đà Phật! Thưa Hoàng Cô. Lẽ ra việc này Bản Tăng không muốn đề cập đến, nhưng vì muốn giúp giải tỏa những nỗi oan khiên trong ...

CHUỒN CHUỒN (Nhịp tư)

...lòng. Nghiệp chướng chất chồng, theo đuổi ba tháng ngày qua.

Phàm là những người xuất gia.

Chúng tôi nghĩ rằng muốn giải thoát tử sanh

Việc trước tiên là đoạn lìa ái dục

Ái dục không đoạn lìa thì khó bề giải thoát

Hòa Thượng Liên Hoa, đã quyết làm theo, dứt khoát đoạn lìa.

Hoàng Cô lại muốn buộc ràng chữ ái ân nhau lại

(*Trăng Thu Dạ Khúc – cuối*)

Việc ấy nên dừng , vì đó là tội lớn lao

Mong mỗi Hoàng Cô, lòng tín Phật cao

Không nỡ gây nên chuyện đau lòng

Khuyến khích cho người, ủng hộ kẻ xuất gia

Chớ lẽ đâu, kéo ngược người ta , trở lại luân hồi./.

Hoàng Cô: (Nói) Thưa Ngài, mẫu hậu ta cũng dạy như vậy, nhưng con tim này đã đập nhịp yêu đương từ năm hai mươi tuổi, khi lần đầu tiên gặp được Ngài Liễu Đạt. Bây giờ ta đã 65 tuổi rồi mà tình yêu ấy vẫn không chút phai nhạt. vậy Ngài khuyên ta phải làm sao đây?

Viên Quang: Người xuất gia cũng có tính yêu mãnh liệt nhất nhưng đó là thứ tình yêu dành cho muôn loại chúng sanh. Không có quyền yêu riêng một ai. Hòa Thượng Liên Hoa cũng là một người có tâm nguyện cao cả đó. Từng bên nhau, từng hành điệu hầu sư phụ nên bản tăng rất hiểu Ngài ấy. Dám bẩm Hoáng Cô, mong Hoáng Cô hãy quay lại triều đình, tiếp tục lo bề tu niệm để giải thoát sanh tử trong kiếp này.

Hoàng Cô: Nếu Ngài nói như vậy thì Hoàng Cô này xin cảm ơn và xin cáo từ.

Cảnh Mời Chín

(Sau khi ở chùa Giác Lâm về căn phòng riêng tại chùa Từ Ân, Hoàng Cô luôn trầm tư, buồn bã, không màng ăn uống. cơ thể sa sút trầm trọng)

Mật Hạnh: Sao rồi Huỳnh, bữa nay Hoàng Cô có chịu ăn uống gì không?

Mật Đĩnh: Không! Vẫn tỏ ra âu sầu buồn bã, đôi khi khóc than một mình.

(*Thở ra*) Cứ như vậy hoài Huỳnh lo sợ Hoàng Cô sẽ ngã quy trong chùa mình thì nguy quá.

Mật Hạnh: Vậy bây giờ làm sao?

SƠN ĐÔNG HƯỚNG MÃ

20- Hay Huynh mau tính ,lẹ làng đi, kéo trẻ thì nguy
Hoàng Cô đã lâm bệnh tương tư
Giờ nghĩ lại thấy tình rất nguy hại
Sống chết khó liều, Sao khổ như vậy.

21- Hay Huynh cứ nói, cho Hoàng Cô, Thầy ở nơi nao
Rồi ta cùng nhau lên báo sau
Chớ còn để vạ mình cũng thấy tội
Yêu chi khổ vậy, lụy phiền quá trời./.

Mật Đĩnh: (Nói)Huynh cũng đang có suy nghĩ như vậy.

Mật Hạnh: Nhưng không biết làm như vậy có mắc tội không ?

Mật Đĩnh: Tội là tội Thầy không cho phép nói. Nhưng mà nghĩ lại, trong trường hợp này thật khó xử quá. Nếu không cho bà hoàng biết lỡ có rủi ro bà ấy tự tử và chết ở chùa thì có thêm nhiều tai họa , trước hết cho chính Thầy mình.

Mật Hạnh: Vậy ngay bây giờ Huynh vào báo cho Hoàng Cô ngay đi, Đệ sẽ nhanh chân chạy lên Cù Lao Phố báo tin cho Thầy trước để Thầy liệu định.

Mật Đĩnh: Không, hãy đợi Huynh vào báo cho Hoàng Cô xong rồi hai ta cùng đi vì đó là trách nhiệm, và lỗi của Huynh.(*Cả Hai đi*)

Cảnh Mười Hai Mười (Tại chùa Đại Giác Cù Lao Phố -Biên Hòa, Phía bên ngoài tịnh thất của HT Liên Hoa)

Mật Hạnh: Huynh ơi , Hồi nãy vào đánh lễ Hòa Thượng trụ trì Tiên Bồn-Tịnh Cần, đệ có nghe nói hồi trưa tới giờ Thầy ngưng thọ thực rồi, cũng không thấy giấy viết ra là đang bệnh hay đau gì hết. Đệ lo quá. Mà tịnh thất là cái chòi bé nhỏ này hả Huynh?

Mật Đĩnh: Đệ bớt động tâm lại đi, Huynh cũng đang lo đây. Nhập thất là vào nơi yên tịnh bảy ngày để thiền quán, có người phát nguyện ngồi lâu hơn. Nhưng thôi, trước mắt hãy tác bạch cùng Thầy , nhanh lên.(*Cả hai cùng quỳ xuống hướng mặt vô tịnh thất*)bạch Thầy! Chúng con là Mật Hạnh và Mật...

XẾ XÁNG

...Đĩnh. Đến tận đây

Trước tiên xin sám hối cùng Thầy

Vì đã sai lời làm trái ý Thầy ban.

Con đã nói ngay, cho Hoàng Cô nghe qua

Nơi Thầy đến để nhập thất này

Không còn cách nào khác, đành chịu tội Thầy ơi

Con sợ Hoàng Cô suy sụp hay chết ở chùa

Vậy ba lạy này xin sám hối tội con./.

Mật Hạnh ☺(Nói trong nghẹn ngào) Bạch Thầy, khi biết được nơi đến của Thầy, Hoàng Cô hết bệnh liền, và lệnh cho quan Trấn Thủ sắm bày lễ vật để đến đây cúng dường Trai Tăng. Chắc cũng sắp tới rồi.

Mật Đĩnh : Chỉ bấy nhiêu lời chúng con báo lại để Thầy liệu toan. Giờ chúng con trở lại Từ Ân. Nguyên cầu chư Phật gia hộ cho thầy.(Cả hai đều lui về. Không lâu sau đó, phái đoàn của Hoàng Cô cũng vừa kịp đến.)

Hoàng Cô: Đây rồi, chùa Đại Giác đây rồi. Bây giờ các Khanh bưng lễ vật vào đại điện trước , Bồn cung ghé vào Tịnh Thất của Hòa Thượng Liên Hoa, sau đó sẽ vào đánh lễ Hòa Thượng Tiên Bồn-Tịnh Càn sau. (bước về hướng có Tịnh Thất HT Liên Hoa, Hoàng Cô đi nhiều quanh vòng , lòng bồi hồi xúc động) Thầy ơi! Trên đường đến...

LIÊU GIANG

1- Đây.

Con đọc thâm lời sám hối vang xa

2- Mong nhẹ bớt, nghiệp duyên này

Mong Thầy mở lượng bao dung

3- Mà hãy , trở lại Từ Ân

Cho con nói tiếng tạ từ

22- Hồ thẹn, dằn dặt bao ngày

Nếu không có Thầy thứ tha.

23- Thầy biết không.

Hoàng Cô này sắp hồi kinh

24- nên phải, vội đến đây

Thưa qua trình lại với Thầy.!(Tạm dứt)

(Nói) Bạch Thầy! Xin Thầy hãy vì con mà cất lên một tiếng nói, chỉ một tiếng thôi cũng đủ làm cho con ấm lại cõi lòng, và để con được nghe lại giọng nói trầm ấm thân thương mà thời gian qua Thầy dẫn con vào nẻo đạo.

LIÊU GIANG(Tiếp)

13-Nhớ đến ân sư

Dạ luống những xôn xang

14- Với bao bước thăng trầm

Thầy vẫn một lòng kiên tâm

15- Bao lâu chờ đợi chung gói loan phòng

Nhưng nay con ngộ ra rồi

16- Ái ân gắn kết luân hồi

Giờ xin dứt đoạn từ đây.!(Dứt)

(Bên trong Thất vẫn yên lặng, không có tiếng trả lời. Hoàng Cô lại đi vòng quanh Thất mấy bận và suy nghĩ tìm ra cách khác để có thể gặp được Thầy.)

Hoàng Cô: Vẫn không có tiếng trả lời. Thầy ơi con mong mỗi chỉ một lần này nữa thôi được diện kiến dung nhan Thầy rồi con bái biệt. (*Vẫn lặng im. Một thoáng giây sau Hoàng Cô trở lại cửa Thất và quỳ xuống khẩn thiết*)

Bạch Thầy! Nếu Thầy không ra tiếp, thì xin Thầy cho con nhìn thấy bàn tay của Thầy, đệ tử cũng hân hoan mà ra về.

(*Im lặng trong vài phút, từ trong tịnh thất HT Liên Hoa đưa bàn tay ra nơi khe cửa. Hoàng Cô mừng rỡ nắm lấy, vuốt ve hết sức trìu mến*)

Cảm ơn Thầy,

ĐOÀN KHÚC LAM GIANG

Ôi nhìn bàn tay thân, Ta áp lên tim này giá băng

Mà nghe mát hơn Cam Lộ, bao dạt dào, Không còn gì vui hơn.

Bàn tay này xưa mở ra, kết nhân duyên cho toàn Hoàng Gia./

(*Dứt đột ngọt vì bên trong HT Liên Hoa dứt khoát rút tay vào. Hoàng Cô tuy cũng hơi bối rối nhưng kịp trấn tĩnh ngay*)

Đệ tử thật có lỗi với Thầy. Nhưng bấy nhiêu cũng cho đệ tử thấy được ân tình của Thầy và cũng cảm thấy thỏa lòng thương nhớ lắm rồi. (*Quệt nước mắt nói trong niềm vui*) Đệ tử sẽ ở lại chùa Đại Giác này thêm vài hôm nữa để lạy tạ sám hối và...được chăm sóc Thầy.

Cảnh Hai Mươi Hai (*Chủ yếu là cảnh tịnh thất của HT Liên Hoa cháy rực giữa trời đêm. Tăng chúng trong chùa Đại Giác hoảng hốt, còn Hoàng Cô Liên Hoa thì thất thần đứng nhìn ngọn lửa như đoán biết trước nguyên do vì sao- Đây cũng là cảnh không có thoại, chỉ có hình theo diễn biến bài ca Nói Thơ Bạc Liêu của hậu trường*)

Hậu Trường: Đêm ấy ngày mừng một tháng 11 năm Quý Mùi (1823). Hòa Thượng Liên Hoa đã thoát hóa nhục thân...

ĐIỀU NÓI THƠ BẠC LIÊU

1- ...mình.

Trời đêm (mà) Đại Giác sáng bùng uy linh

2-Lửa thiêu đốt cháy tình xưa (ơ.ớ.ờ..)

Cho xong (mà) một kiếp dây dưa nghiệp trần

3-Từ Ân cùng với Khải Tường

Những nơi (mà) hình bóng , con đường còn đây

4-Cho hay Tài Đức thẳng ngay (ơ.ớ.ờ)

Một đời (mà) gìn giữ , cũng rày chướng duyên

5-Xôn xao , động chúnng cửa Thiền

Chí nguyện (mà) kiên định lửa hồng sáng soi

6-Hoàng Cô chưa dứt bồi hồi

Vẫn còn (mà) luyện ái , đứng ngồi không yên

25- Dạt dờ đưa tiễn đau thương (ơ ớ.ờ)

Ở luôn chùa Đại Giác đến kỳ mãn tang
8- Nghĩ mình gây cảnh chia ly
Gây nên (mà) cái chết người ân sư mình
26- Ngày đêm sám hối tội tình
Hình xưa (mà) bóng cũ vẫn còn chưa tan
27- Hoàng Cô đành chọn quyên sinh (ơ,ớ.ờ)
Mượn liều (mà) độc dược dứt tình trần ai.
Mái chùa Đại Giác lần hai
Đứng ra (mà) lo liệu trong ngoài tang ma
Đã xong oan trái chuyện tình...

(Để dứt) Đòi tu không yên ổn, gặp bão tình bùa vây
Đến đây khép lại trang đời *(nhạc láy dứt)*

Hậu Trường *(Nói)* Đó ngày mùng 2 tháng 11 năm Quý Mùi(1823) tại chùa Đại Giác, Cù Lao Phố, Trấn Biên. Hoàng Cô hưởng thọ 65 tuổi.

(Lưu ý, khi hậu trường ngâm bài thơ dưới đây thì hình ảnh hậu tổ chùa Đại Giác, nơi có thờ hai linh vị HT Liên Hoa và Hoàng cô hiện lên)

NGÂM SA MAC

Thiệt đức rền kinh vạn kiếp trần
Thành không vẫn đục, vẫn trong ngần
Liễu Tri mộng huyền, chơn như huyền
Đạt đạo minh vui, đạo mấy lần.

(Nhạc dứt)

HẾT

---

www.phatgiaodaichung.com